Пролетарыі усіх краін, еднайцеся!

Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

ЗВЯЗДА

ОРГАН ЦК і МЕНСКАГА АБКОМА КП(б)Б

№ 289 (6265) | 17 снежня 1938 г., субота | ЦАНА 10 КАП.

УВЕСЬ СОВЕЦКІ НАРОД СМУТКУЕ АБ СВАІМ ЛЮБІМЫМ ГЕРОЮ, СТАЛІНСКІМ ВЫХАВАНЦУ—ВАЛЕРЫЮ ПАЎЛАВІЧУ ЧКАЛАВЕ

СУСТРЭЧА ГЕРАІЧНАГА ЭКІПАЖА. — Карціна мастака П. Т. Мальцава. (Выстаўка «XX год РСЧА і Ваенна-Марскога Флота»). (Рэпрадукцыя Саюзфота).

ПАМЯЦІ НАРОДНАГА ГЕРОЯ

Нязмерна цяжкая ўтрата пасцігла вялікую краіну соцыялізма, многамільённы совецкі народ. Не стала Валерыя Паўлавіча Чкалава — вялікага лётчыка нашага часу, любімца совецкага народа, любімца вялікага Сталіна. Ён загінуў на баявым пасту пры выпрабаванні самалёта новай канструкцыі, загінуў, да апошняй мінуты моцна трымаючы ў руках штурвал машыны.

Вялікі смутак ахапіў сэрцы мільёнаў. Няма такога кутка на бязмежных прасторах нашай радзімы, дзе не ведалі-б, не любілі-б Валерыя Чкалава. Яго любілі як сапраўднага героя, як бясстрашнага, смелага, нераўзыйдзенага лётчыка.

Не так даўно працоўныя БССР з захапленнем сустракалі слаўнага героя на граніцы з капіталістычным Захадам, на станцыі Негарэлае, пасля яго гістарычнага пералёту ў ЗША, віталі яго з бліскучай перамогай.

І цяжка, вельмі цяжка паверыць, што яго няма з намі, што мы больш ніколі не ўбачым яго цудоўнага, мужнага, вясёлага твару—увасабленне жыцця, сілы і настойлівасці.

Не хочацца верыць, што назаўсёды пакінуў нас выдатнейшы лётчык, бясстрашны пакарыцель паветраных прастораў, герой двух дальніх беспасадачных пералётаў, чалавек, подвігамі якога захапляўся ўвесь свет.

Імя Валерыя Чкалава з'яўляецца сапраўдным сімвалам гордага сталінскага сокала, сімвалам геройства, адвагі, жалезнай вытрыманасці і высокага лётнага майстэрства.

«Я буду трымаць штурвал самалёта да таго часу, пакуль у маіх руках ёсць сіла, а вочы бачаць зямлю».—Так сказаў аднойчы Чкалаў таварышу Сталіну. І да апошняга ўздыхання ён заставаўся на пасту лётчыка-выпрабавальніка, асвайваўшага ўсё новыя і новыя машыны.

Імя Валерыя Паўлавіча Чкалава залатымі літарамі ўпісана ў гісторыю перамог совецкай авіяцыі, яно непарыўна звязана з ростам яе магутнасці і сілы. Валерый Паўлавіч аддаў усе свае сілы, вопыт, веды, усё сваё жыццё паветранаму флоту краіны Советаў. Слаўны выхаванец вялікага Сталіна, ён заваяваў роднай авіяцыі непагасную славу.

Дэвізам яго жыцця і імкненняў было: **лятаць вышэй за ўсіх, далей за ўсіх і хутчэй за ўсіх.**

Усім памятны дні ліпеня 1936 года, калі з Маскоўскага аэрадрома паднялася ў паветра чырвонакрылая птушка і паляцела на ўсход, па Сталінскаму маршруту, па шляху, паказанаму вялікім правадыром. Экіпаж легендарнага самалёта бліскуча выканаў сталінскае заданне. Прабыўшы ў паветры 56 гадзін 20 мінут, самалёт пакрыў адлегласць у 9374 кілометры і апусціўся на далёкім востраве Удд, названым потым у гонар камандзіра карабля востравам Чкалаў.

Гэта перамога Валерыя Паўлавіча з'явілася сусветным, гістарычным дасягненнем совецкай авіяцыі. Толькі сапраўдныя большэвікі, людзі, якія не баяцца труднасцей і здольны смела перамагаць іх, толькі гарачыя совецкія патрыёты, натхнёныя воляй і клопатамі вялікага Сталіна, змаглі здзяйсніць пасляховы пералёт па сталінскаму маршруту.

Гэты пералёт даставіў Валерыю Паўлавічу і яго таварышам Байдукову і Белякову сусветную вядомасць. Высокая ўзнагарода совецкага ўрада, гарачая любоў народа натхнілі Валерыя і яго сяброў на новыя подвігі ў славу нашай авіяцыі.

Неадкладна пасля звароту Валерый Паўлавіч пачаў ажыццяўляць сваю даўно выпеставаную думку — ляцець цераз Паўночны полюс у Паўночную Амерыку. І на гэты раз, як і перад ранейшым палётам, сустрэча з таварышам Сталіным акрыліла, падтрымала, падбадзёрыла яго. І на гэты раз вялікі Сталін даў Чкалаву пуцёўку на пералёт. І тут-жа прапанаваў: спыніць палёт пры першай пагрозе небяспекі!

— Я не ведаў, — успамінаў Чкалаў, — якімі словамі падзякаваць таварышу Сталіну за найвялікшае давер'е, аказанае нам. Моцна паціскаючы руку любімаму правадыру, усхваляваны і шчаслівы Чкалаў сказаў:

— Дзякуем, таварыш Сталін, за давер'е. Мы апраўдаем яго.

18 чэрвеня 1937 года пачаўся гэты гістарычны пералёт, які так бліскуча закончыўся на аэрадроме Ванкувер, каля Партланда, у ЗША.

Слаўная тройка сталінскіх багатыроў —Валерый Чкалаў і яго таварышы Байдукоў і Белякоў—першая ажыццявіла мару вялікага рускага вучонага Міхаіла Васільевіча Ламаносава «Об Колумбах российских», якія «між ільдамі шлях адкрыюць на ўсход», ажыццявілі мару лепшых розумаў чалавецтва аб устанаўленні самага кароткага шляху паміж Старым і Новым светам, паміж Еўропай і Амерыкай. Сваёй мужнасцю і геройствам яны здзівілі ўвесь свет. Тав. Чкалаў і яго таварышы з'явіліся піонерамі новай трансарктычнай трасы і гэтым аказалі неацанімыя паслугі чалавецтву, унеслі каштоўнейшы ўклад у скарбніцу сусветнай навукі.

Совецкі самалёт, кіруемы жалезнай рукой Валерыя Чкалава, пранёсся над Паўночным полюсам, над лёдавымі пустынямі амерыканскай Арктыкі, над акіянамі, марамі і горнымі хрыбтамі і апусціўся за 12.000 кіламетраў ад чырвонай сталіцы.

Пералёт у Амерыку з'явіўся бліскучай дэманстрацыяй высокіх якасцей совецкіх лётчыкаў, сілы і магутнасці совецкай авіяцыі.

«Ганарымся адважнымі і мужнымі совецкімі лётчыкамі, якія не ведаюць перашкод у справе дасягнення пастаўленай мэты» — пісалі ў сваім прывітанні героям кіраўнікі партыі і ўрада. У гэтых словах таварыша Сталіна — бацькі і друга совецкіх лётчыкаў — і яго саратнікаў выказана думка ўсяго совецкага народа.

12 снежня 1937 года выбаршчыкі г. Горкага выбралі Героя Совецкага Саюза Валерыя Чкалава дэпутатам Вярхоўнага Совета СССР. Яны паслалі яго ў вышэйшы орган дзяржаўнай улады, як лепшага, дастойнейшага сына народа. І тав. Чкалаў да канца свайго жыцця выконваў указанне свайго настаўніка і правадыра—вялікага Сталіна і высока трымаў званне народнага дэпутата соцыялістычнага парламента.

З глыбокім жалем сустрэлі працоўныя краіны Советаў, працоўныя Совецкай Беларусі вестку аб дачаснай смерці народнага любімца.

«Вялікі смутак ахапіў нашы сэрцы. Загінуў цудоўны большэвік, народны герой, верны сын нашай радзімы, які аддаў усё сваё жыццё на карысць нашай выдатнай краіны, на ўмацаванне яе абароназдольнасці, магутнасці і славы совецкага паветранага флота»,—гавораць у сваёй рэзалюцыі рабочыя і інжынерна-тэхнічныя работнікі менскага дрэваапрацоўчага завода імя Молатава. Гэты вялікі смутак перажывае ўвесь беларускі народ.

Працоўныя краіны соцыялізма назаўсёды захаваюць у сэрцах сваіх гераічны вобраз Валерыя Паўлавіча Чкалава. Ён будзе натхняць совецкі народ на новыя подвігі, будзе натхняць совецкіх лётчыкаў на далейшае ўмацаванне магутнасці совецкай авіяцыі.

Легендарнае імя Валерыя Чкалава назаўсёды астанецца ў памяці народа. У яго совецкія лётчыкі будуць настойліва вучыцца лётнаму майстэрству для таго, каб заваёўваць новыя вышыні, каб па першаму заклiку партыі Леніна — Сталіна і совецкага ўрада нанесці знішчальны ўдар усякаму ворагу.

АД КАМІСІІ ПА АРГАНІЗАЦЫІ ПАХАВАННЯ ГЕРОЯ СОВЕЦКАГА САЮЗА т. ЧКАЛАВА В. П.

Доступ ў Калонную залу Дома саюзаў для развітання з нябожчыкам таварышам Чкалавым В. П. адкрыт да 23 гадзін 17 снежня.

Крэмацыя цела тав. Чкалава В. П. адбудзецца ў ноч на 18 снежня.

Урна з прахам тав. Чкалава В. П. пасля крэмацыі будзе ўстаноўлена там-жа, у Калоннай зале Дома саюзаў і доступ у Калонную залу будзе адкрыт з 7 гадзін раніцы да 13 гадзін 30 мінут 18 снежня. У 13 гадзін 30 мінут доступ да урны будзе спынен.

Пахаванне тав. Чкалава В. П. адбудзецца на Краснай плошчы 18 снежня ў 15 гадзін. Вынас урны з Дома саюзаў у 14 гадзін 30 мінут.

Па прыбыцці урны з прахам тав. Чкалава В. П. на Красную плошчу каля маўзалея В. І. Леніна адбудзецца жалобны мітынг.

ПРЫКЛАД ДЛЯ МОЛАДЗІ

Нязмерны смутак ленінска-сталінскага комсамола, усёй совецкай моладзі. Загінуў вялікі лётчык нашага часу, першы сокал сталінскай авіяцыі, любімец народа, мужны і адважны герой—Валерый Паўлавіч Чкалаў.

Ён, праславіўшы на ўвесь свет магутнасць і веліч соцыялістычнай радзімы, сілу і доблесць совецкага народа, быў прыкладам і ўзорам для совецкай моладзі. Быць такім, як Чкалаў, — імкненне совецкай моладзі. У ім увасабляліся благародныя якасці чалавека сталінскай эпохі: любоў і адданасць радзіме, глыбокая ідэйнасць, непрымірымая нянавісць да ворагаў рэволюцыі, яснасць мэты і цвёрдасць характару, мужнасць і смеласць, спалучаемыя з глыбокімі ведамі, жалезная воля да перамогі, скромнасць, вытрыманасць, крыштальная чэснасць і дысцыпліна.

Совецкая моладзь, як і ўвесь наш народ, ніколі не забудзе таварыша Чкалава. Яго светлы вобраз героя, пранікнуты рэволюцыйнай страсцю, большэвіцкай воляй і сілай, назаўсёды астанецца ў нашай памяці, у нашым сазнанні.

На месца загінуўшага героя ленінска-сталінскі комсамол вылучыць і выхавае новую кагорту герояў, сталінскіх сокалаў, верных сыноў радзімы.

ЦК ВЛКСМ.

ВЕРНЫ СЫН РАДЗІМЫ

Маскоўскі абласны і гарадскі камітэты ВКП(б) з глыбокім жалем паведамляюць усіх членаў партыі і ўсіх працоўных г. Масквы і Маскоўскай вобласці аб гібелі Героя Совецкага Саюза, вернага сына радзімы

ВАЛЕРЫЯ ПАЎЛАВІЧА ЧКАЛАВА

МАСКОЎСКІ АБЛАСНЫ І ГАРАДСКІ КАМІТЭТЫ ВКП(б).

Ад Совета Народных Камісараў РСФСР

Совет Народных Камісараў РСФСР выказвае глыбокі смутак з поваду трагічнай смерці буйнейшага і найвыдатнейшага лётчыка сучаснасці, Героя Совецкага Саюза таварыша **Чкалава** Валерыя Паўлавіча.

СОВЕТ НАРОДНЫХ КАМІСАРАЎ РСФСР.

Ад Ленінградскага абкома і гаркома ВКП(б)

Ленінградскі абласны і гарадскі камітэты ВКП(б) выказваюць свой глыбокі жаль з поваду гібелі на пасту, пры выпрабаванні новага самалёта, Героя Совецкага Саюза, любімца народа, гордага сокала совецкай авіяцыі **Валерыя Паўлавіча Чкалава.**

Імя народнага героя Валерыя Чкалава непарыўна звязана з вялікімі перамогамі совецкай авіяцыі ў апошнія гады. Яго выдатныя пералёты Масква — востраў Удд і Масква — Злучаныя Штаты Амерыкі праз Паўночны полюс стварылі яму заслужаную славу легендарнага вялікага лётчыка і на нашай радзіме і ва ўсім свеце.

На гераічных традыцыях Чкалава будзе расці і выхоўвацца новае пакаленне бясстрашных совецкіх лётчыкаў, адданых радзіме, адданых партыі Леніна — Сталіна.

Гераічных спраў свайго любімца Валерыя Чкалава ніколі не забудзе наша радзіма, ніколі не забудзе совецкі народ.

* *
*

Народны камісарыят абароннай прамысловасці з глыбокім жалем паведамляе аб заўчаснай смерці Героя Совецкага Саюза, лётчыка-выпрабавальніка

ВАЛЕРЫЯ ПАЎЛАВІЧА ЧКАЛАВА

і выказвае спачуванне сям'і пакойнага.

ВЯЛІКІ ЛЁТЧЫК, ПАЛКІ БОЛЬШЭВІК

Паведамленне аб гібелі вялікага лётчыка нашага часу Героя Совецкага Саюза таварыша Валерыя Паўлавіча Чкалава напоўніла глыбокім жалем сэрцы працоўных соцыялістычнай Украіны.

Чкалаў быў выдатным прадстаўніком цудоўнай многатысячнай арміі гордых сталінскіх сокалаў, чыя ўпорная праца, здзіўляючае майстэрства, легендарная храбрасць і сапраўды рэволюцыйная мужнасць пакрылі сталінскую авіяцыю, соцыялістычную радзіму неўвядальнай славай.

Чкалаў быў верным сынам партыі Леніна—Сталіна, адданейшым сынам непераможнага совецкага народа.

Светлы вобраз Чкалава, яго бязмежная адданасць радзіме і вялікаму Сталіну, яго бясстрашнасць і гераізм, яго смяротная нянавісць да ворагаў народа будуць заклікаць і натхняць усіх нашых лётчыкаў, усіх совецкіх патрыётаў на знішчальны разгром ворагаў усіх масцей, на правядзенне новых нябачаных подвігаў ва славу соцыялістычнай айчызны, ва славу вялікай справы партыі Леніна—Сталіна.

Соўнарком УССР і ЦК КП(б)У ад імя ўсіх працоўных Совецкай Украіны выказваюць сям'і Валерыя Паўлавіча Чкалава сваё спачуванне ў сувязі з гібеллю Героя Совецкага Саюза таварыша Чкалава.

ЧАЛАВЕЦТВА БУДЗЕ ПАМЯТАЦЬ АБ ВЯЛІКІМ ГЕРОЮ

Няма Валерыя Паўлавіча... ён разбіўся... загінуў цудоўны лётчык, чалавек, таварыш. Цяжка прымірыцца з гэтай мысляй. Цяжка гаварыць аб Чкалаве, як аб мёртвым, аб Чкалаве—увасабленні жыцця, сілы.

Чкалаў не палярны лётчык, але і ён асвайваў і пакараў Арктыку. Мы, палярнікі, захапляліся яго дзёрзкім прыжком з Масквы на востраў Удд (зараз востраў Чкалаў), яго дзерзнавенным рэйсам праз Паўночны полюс з Масквы ў Амерыку.

Таварыш Чкалаў марыў зрабіць кругасветны пералёт. І ўсе мы былі ўпэўнены, што калі Чкалаў узяўся за гэты пералёт, то ён будзе зроблен. Мы, лётчыкі, мару таварыша Чкалава ажыццявім.

Пройдуць годы. Прагрэс авіяцыі пакіне далёка ззаду дасягненні нашых дзён, але аб перамогах лётчыка Чкалава заўсёды будзе памятаць усё культурнае чалавецтва, і заўсёды народ будзе спяваць песні, складаць быліны аб совецкім герою-лётчыку.

М. В. ВАДАП'ЯНАЎ,
Герой Совецкага Саюза.

Памяці Валерыя Паўлавіча Чкалава

Сям'я арлоў асірацела —
Арла магутнага не стала,
І сэрца цісне боль знямелы:
Загінуў лепшы з лепшых—Чкалаў.

Замёр навек палёт арліны —
Арла магутнага не стала.
Лягло, як ноч, на твар краіны
Жалобы горкай пакрывала.

Яшчэ гараць, як бліскавіцы,
Сляды, дзе ён кружыў учора,
А сёння Крэмль з усёй зямліцай
Утраты цяжкай дзеліць гора.

Ды смерць бяссільна над героем —
Між намі вечна жыць ён будзе,
Як наш узлёт няспынны к зорам —
І свет героя не забудзе.

Народны паэт БССР
ЯКУБ КОЛАС

ВАЛЕРЫЙ ПАЎЛАВІЧ ЧКАЛАЎ

Не стала Валерыя Чкалава — аднаго з лепшых сокалаў нашай радзімы. Увесь совецкі народ і комуністычная партыя панеслі велізарную ўтрату. Чырвоная Армія ў асобе камбрыга Чкалава страціла аднаго з лепшых і верных сваіх байцоў, неўстрашымага лётчыка-знішчальніка, Героя Совецкага Саюза.

Вобраз Чкалава — гэта дзерзнавенная воля, канцэнтраваная сіла, бясстрашнасць, веданне і большэвіцкае ўпорства. Валерый Паўлавіч Чкалаў выразіў у сабе ўсе лепшыя рысы совецкага грамадзяніна, які падняўся з гушчы народа, вырас у сталінскую эпоху.

Молатабоец, качагар, добраволец Чырвонай Арміі, бортмеханік і, нарэшце, лётчык-выпрабавальнік. Крок за крокам Чкалаў асвайваў складаную авіяцыйную тэхніку. Ніколі ён не спыняўся на дасягнутым. На пасту лётчыка-выпрабавальніка ён займаўся вывучэннем вышэйшага пілатажу, асвайваў вышэйшую школу стральбы і бомбамятання.

Чкалаў быў не проста лётчыкам, але і тварцом новых самалётаў. Яго рукі пілатавалі машыны сямідзесяці розных канструкцый. У рызыкоўных і складаных палётах ён шукаў дэфекты новых машын, каб сваімі аўтарытэтнымі ўказаннямі дапамагчы канструктарам даць краіне надзейныя баявыя самалёты.

Выпрабоўваючы самалёты, Чкалаў штодзённа вывучаў іх з тым, каб яны маглі даць усё для Ваенна-Паветранага Флота РСЧА. Нямала Чкалаў вырасціў лётчыкаў-знішчальнікаў такіх-жа, як ён сам.

Лятаць вышэй усіх, далей усіх і быстрэй усіх—гэтыя ўказанні з'ўляліся асноўнымі ў рабоце Чкалава.

Увесь совецкі народ, уся Чырвоная Армія горача любілі Чкалава, ганарыліся ім за яго бясстрашнасць, смеласць, адвагу і дзерзнавенне. Імя Валерыя Паўлавіча Чкалава вядома не толькі ў Совецкім Саюзе, але далёка за яго прадзеламі. Яго подвігам апладыраваў увесь свет.

«Я буду трымаць штурвал самалёта да таго часу, пакуль у маіх руках ёсць сіла, а вочы бачаць зямлю». Так аднойчы сказаў Валерый Паўлавіч таварышу Сталіну.

Чкалава цягнула ў нязведаныя месцы зямнога шара. Увесь свет памятае грандыёзны рэйс, зроблены Чкалавым у 1936 годзе па сталінскаму маршруту, па шляху, указанаму таварышам Сталіным.

У наступным годзе — 1937 — бясстрашны пітомец партыі Леніна — Сталіна ўзначальвае экіпаж, які робіць першы ў гісторыі авіяцыі пералёт з Масквы ў Амерыку праз Паўночны полюс.

Тры ордэны ўпрыгожылі грудзі Героя Совецкага Саюза Валерыя Чкалава за яго мужнасць, доблесць, выдатнае лётнае майстэрства.

Подвігі Валерыя Чкалава ўвайшлі ў гісторыю дзерзнавенных шуканняў лепшых прадстаўнікоў чалавецтва і залічаны ў разрад найвялікшых дасягненняў дваццатага стагоддзя.

Мужнасць, адвага, вытрымка, хладнакроўе, настойлівасць, майстэрства — усімі гэтымі якасцямі валодаў Валерый Чкалаў. Штодзённая работа лётчыка-выпрабавальніка, смелыя мары аб далёкіх і беспасадачных пералётах і ўпорнае іх ажыццяўленне — усё гэта спалучалася ў Чкалаве.

Чкалаў, як лепшы сын радзімы, выхаванец партыі Леніна — Сталіна, беззаветна аддадзены ёй, адзін з сталінскіх неўстрашымых сокалаў горача любіў сваю цудоўную радзіму, укладваў усю сваю энергію ў справу ўмацавання яе абароназдольнасці.

У кожнай баявой машыне, на якіх байцы паветранага флота абараняюць нашу радзіму, укладзены часцінкі энергіі гэтага народнага самародка, любімца нашай краіны.

Вось чаму Валерый Чкалаў карыстаўся такой велізарнай любоўю совецкага народа, усёй краіны, большэвіцкай партыі і асабіста таварыша Сталіна.

Вось чаму Чкалава асабліва любілі байцы, камандзіры і палітработнікі. Яны будуць заўсёды ўшаноўваць памяць незабыўнага Валерыя Чкалава — Героя Совецкага Саюза, дэпутата Вярхоўнага Совета СССР, лепшага з прадстаўнікоў сталінскай кагорты лётчыкаў, выдатнага байца нашай слаўнай Чырвонай Арміі.

Вобраз гордага сокала Чкалава, дзерзнавеннага, бясстрашнага лётчыка будзе служыць прыкладам для байцоў, камандзіраў і палітработнікаў Чырвонай Арміі. Яны будуць гэтак-жа смела і геройска біць ворага, як смела і адважна Чкалаў пакараў паветраныя прасторы.

Цяжка ўтрата, панесеная сям'ёй совецкіх лётчыкаў, совецкім народам, які любіць сваіх сталінскіх сокалаў.

Да апошняй мінуты Чкалаў, лепшы грамадзянін Совецкага Саюза, не выпускаў штурвала баявога самалёта, да апошняй мінуты ён чэсна служыў радзіме сваёй, якая ніколі не забудзе яго абаяльнага вобраза сапраўднага большэвіка — народнага героя. Валерый Паўлавіч Чкалаў выхаваў тысячы выдатных совецкіх лётчыкаў — чкалаўскае пакаленне гордых сокалаў, якія любяць сваю радзіму, верных сталінскаму Цэнтральнаму Камітэту і совецкаму ўраду. Бывай, любімец совецкага народа. Бывай, любімец таварыша Сталіна, бывай, наш слаўны таварыш і друг.

К. Варашылаў, М. Фрыноўскі, Л. Мехліс, Е. Шчадэнка, Б. Шапашнікаў, С. Будзённы, С. Цімашэнка, Г. Кулік, Лакціонаў, Паўлаў, Смушкевіч, Саўчэнка, Кавалёў, Штэрн, Грызадубава, Осіпенка, Раскова, Хозін, Конеў, Кузняцоў, Громаў, Фекленко, Праскураў, Семеноўскі, Запарожэц, Рогаў, Птухін, Шымко, Нікалаеў, Бірукоў, Гусеў, Вашугін, Хальзуноў, Буторын, Ізотаў, Аўчынкін, Жыгарэў, Аржэнухін, Кобелеў, Смародзінаў, Белякоў, Байдукоў, Рычагоў, Хмельніцкі, Копец, Кароўнікаў, Снегаў, Сенатараў, Шэлухін, Сераў, Дзесніцкі, Данілін, Кокінакі, Спірын, Чэрных, Юмашэў, Ерэменка, Лакееў, Астахаў, Алексееў, Філін, Сцепанчонак, Супрун, Пятроў, Благавешчэнскі, Палынін, Осіпенка А., Жэмчужын.

Ад Народнага Камісарыята цяжкай прамысловасці

Народны камісарыят цяжкай прамысловасці выказвае глыбокі смутак у сувязі з гібеллю вернага сына партыі Леніна—Сталіна, вялікага лётчыка нашага часу, любімца совецкага народа—Героя Совецкага Саюза тав. Валерыя Паўлавіча Чкалава.

ПАМЯЦІ ВАЛЕРЫЯ ПАЎЛАВІЧА ЧКАЛАВА

ВЯЛІКІ ЛЁТЧЫК СТАЛІНСКАЙ ЭПОХІ

Цяжкая ўтрата пасцігла нашу авіяцыю, армію работнікаў абароннай прамысловасці, усю нашу краіну.

Не стала сталінскага пітомца, гордага сокала нашай радзімы — Героя Совецкага Саюза Валерыя Чкалава.

Любімы сын народа, верны баец партыі Леніна — Сталіна, ён аддаў усе свае сілы, усе свае веды, усё сваё яркае жыццё вялікай справе комунізма.

Балюча падумаць, што няма больш сярод нас дарагога Валерыя—любімага друга, усё жыццё якога было ўзорам бясстрашнасці, адвагі і мужнасці, чалавека несакрушальнай волі, большэвіцкай настойлівасці і рашучасці. Такім яго ведаў народ, такім яго ведалі ўсе блізкія прыяцелі.

Валерый Чкалаў заваяваў сваёй радзіме неўвядальную славу, зрабіўшы першы ў гісторыі чалавецтва пералёт праз Паўночны полюс разам з Байдуковым і Беляковым. Ён пралажыў новую выдатную трасу, адкрыўшы самы кароткі шлях паміж СССР і ЗША.

Свае вялікія веды, вопыт, энергію нязменна аддаваў Валерый Паўлавіч справе абучэння і падрыхтоўкі кадраў совецкай авіяцыі.

Валерый Чкалаў быў непраўзыйдзеным майстрам авіяцыі. Народжаны для авіяцыі, ён паказаў усяму свету сапраўднае лётнае майстэрства.

Паслядоўны ў дасягненні пастаўленай мэты, Валерый Чкалаў, пачынаючы з 1919 года, з уласцівым яму ўпорствам узяўся за авалоданне лётнай справай і стаў вялікім лётчыкам нашага часу.

Ён прайшоў выдатную школу адвагі і мужнасці ў радах доблеснай Чырвонай Арміі.

Ярка запечатлеліся словы таварыша Чкалава, сказаныя ім пасля сустрэчы з вялікім Сталіным: «Змест майго жыцця стаў багацейшым. У мяне, здавалася, уліліся новыя велізарныя сілы для служэння нашай цудоўнай радзіме. Рэзультатам маёй сустрэчы з таварышам Сталіным і з'явіўся наш — Байдукова, Белякова і мой—пералёт Масква—востраў Удд».

Усё сваё жыццё ў любы час быў гатоў аддаць Валерый Чкалаў за радзіму, за партыю большэвікоў, за роднага Сталіна. Совецкі народ аказаў сваё высокае давер'е Валерыю Паўлавічу Чкалаву, выбраўшы яго дэпутатам Вярхоўнага Совета СССР.

Ніколі не забудзе краіна выдатнае аблічча свайго гераічнага сына, вялікага лётчыка сталінскай эпохі.

М. Кагановіч, Белякоў, Байдукоў, Громаў, Юмашэў, Данілін, Кокінакі, Грызадубава, Осіпенка, Раскова, І. Тэвосян, Б. Ваннікаў, М. Хрунічэў, Г. Добравенскі, С. Беляйкін, Каралёў, Рэдзькін, Гарэмыкін, Міхайлаў, Зубовіч, Горэгляд, Балакірэў, Стрэльцоў, Барсукоў, Лебедзеў, Тэрэнцьеў, Ільюшын, Палікарпаў, Архангельскі, Сухой, Якаўлеў, Жэмчужына, Окулаў, Дубровін, Варонін, Барысаў, Тарасевіч, Жураўлёў, Чэрнышоў, Галяеў, Жэзлоў.

Герой Совецкага Саюза В. П. ЧКАЛАЎ.

ЛЁТЧЫК-БАГАТЫР

Уся совецкая краіна з глыбокім жалем пачуе смутную вестку аб вялікай незваротнай утраце. На пасту геройска загінуў дэпутат Вярхоўнага Совета СССР Герой Совецкага Саюза камбрыг Валерый Паўлавіч Чкалаў. Уйшоў ад нас першакласны сталінскі лётчык-багатыр.

Кожнаму грамадзяніну нашай вялікай радзімы памятны яго цудоўныя пералёты, здзіўляўшыя ўвесь свет сваёй смеласцю, адвагай, гераізмам.

Выхаванец вялікай партыі Леніна — Сталіна, ён зрабіў усё для памнажання славы сваёй соцыялістычнай айчызны.

Жыццё і работа Валерыя Чкалава цесна звязаны з імем таварыша Сталіна. Таварыш Сталін паказаў яму на карце маршрут ад Масквы да берагоў Охоцкага мора. Таварыш Сталін цікавіўся кожнай дробяззю яго палёта праз Паўночны полюс у Амерыку, клапатліва, па-бацькоўску напутстваваў яго ў далёкі шлях.

Валерый Чкалаў заўсёды быў вясёлы, жыццерадасны, поўны энергіі, смелых планаў, адважных замыслаў. Хто ведаў гэтага абаяльнага чалавека, ніколі не забудзе яго цяплыні, скромнасці.

Бывай, дарагі таварыш! Твае палёты залатымі літарамі будуць упісаны ў гісторыю выдатных чалавечых дасягненняў.

В. С. МОЛАКАЎ,
Герой Совецкага Саюза.

ЛЮБІМЕЦ НАРОДА

Цяжка, невыражальна цяжка думаць, што нашага Валерыя няма. Ён стаіць яшчэ перад маімі вачыма такі жывы, такі поўны сіл і энергіі...

Я ведаў яго больш 10 год — з 1928 года. Неаднаразова мы сумесна выпрабоўвалі самалёты. Гэта быў багатыр, які не ведаў, што такое страх, гэта быў выдатны, чулы, адзыўчывы таварыш.

Імя яго ўжо даўно стала сімвалам бязмежнай магутнасці совецкай авіяцыі, яе бясконцых магчымасцей. Гэта быў любімец лётчыкаў, любімец усяго совецкага народа. Ён цудоўна увасобіў у сабе выдатныя рысы вялікага рускага народа — яго беззаветную адвагу і храбрасць, здравы розум, велізарную таленавітасць. Так, гэта быў вялікі лётчык, імя якога залатымі літарамі зззяе ў гісторыі сусветнай авіяцыі. Гэта ён — легендарны — першым праляцеў праз Паўночны полюс у Амерыку. Гэта ён адкрыў новую эру ў гісторыі пакарэння чалавекам прыроды.

Чкалава няма! Болем, вострым болем адчуюцца гэтыя словы ў сэрцах мільёнаў людзей. Вечна, вечна будзе жыць памяць аб ім.

Бывай, Валерый, бывай дарагі!

А. Б. ЮМАШЭЎ,
Герой Совецкага Саюза.

ЯГО ЖЫЦЦЁ—СЛАЎНЫ ПРЫКЛАД

Глыбока патрасены трагічнай смерцю Героя Совецкага Саюза, вялікага лётчыка нашага часу, любімца народаў нашай краіны, слаўнага пітомца вялікага Сталіна, Валерыя Паўлавіча Чкалава. Валерый Паўлавіч Чкалаў быў не толькі геніяльны лётчык, але і выдатны вучоны і наватар совецкай авіяцыі.

Бяспрыкладным у гісторыі чалавецтва беспасадачным пералётам Масква—Паўночны полюс — Злучаныя Штаты Амерыкі Валерый Чкалаў упісаў бліскучую старонку ў сусветную гісторыю авіяцыі, у гісторыю выдатных перамог совецкага народа.

Трудна ўказаць у гісторыі чалавечай культуры падобнага роду дасягненні ў тэхніцы і навуцы. Гэтыя дасягненні навекі будуць звязаны з імем Чкалава.

Мы, совецкія вучоныя, высока цэнім і ніколі не забудзем заслуг перад нашай краінай і совецкай навукай народнага героя Валерыя Паўлавіча Чкалава.

Яго выдатнае жыццё і слаўныя справы будуць служыць яркім прыкладам для подвігаў новых і новых тысяч слаўных сталінскіх сокалаў нашай соцыялістычнай радзімы.

Яго жыццё і творчасць будуць натхняць усіх чэсных работнікаў совецкай навукі на вялікія справы на карысць нашай квітнеючай соцыялістычнай айчызны.

Прэзідэнт Акадэміі навук БССР акадэмік К. В. ГОРЭЎ.

Акадэмікі: В. А. ЛУБЯКО, ЯКУБ КОЛАС, Ф. О. ГАУСМАН, Н. КУЛАГІН.

Член-карэспандэнт Акадэміі навук БССР доктар медыцынскіх навук праф. Д. А. МАРКАЎ, праф. М. Г. ЧЫЖЭЎСКІ.

Пятрусь Броўка

Развітанне

Зямля мая!.. Журботны марш...
Зямля мая ў журбе...
Валерый Чкалаў! Сокал наш!
Няўжо няма цябе?

Навечна абарваны шлях,
Няўжо табе не жыць?
Няўжо над светам, па морах
Твой спеў не прагучыць?

Ты-ж вёў высока над Крэмлём
Крылатыя страі,
Ты-ж быў адважным важаком
Арлінае сям'і.

Няўжо табе не узляцець,
І шум матора змоўк?
Перад табою-ж часта смерць
Адходзіла на бок.

Няўжо смяротная пара
Палёт спыніла твой?
Я чую сум правадыра
Над свежаю труной.

Схіляе голавы народ,
Цябе праводзіць ён..
Я чую — чкалаўцаў палёт!
Іх многа!.. Іх мільён!..

ЯГО ІМЯ НАТХНЯЕ

Вестка аб нечаканай гібелі Героя Совецкага Саюза Валерыя Паўлавіча Чкалава глыбока патрасла нас, совецкіх кампазітараў БССР.

Горды сталінскі сокал, вялікі сын вялікага совецкага народа, верны сын большэвіцкай партыі Валерый Паўлавіч, яго гераічныя подвігі на карысць нашай квітнеючай радзімы натхнялі і натхняюць нас на стварэнне твораў, вартых нашай сталінскай эпохі.

Вобраз скромнага, адважнага, бясстрашнага народнага героя Валерыя Паўлавіча Чкалава назаўсёды застанецца ў нашых сэрцах, яго імя і незабыўныя гераічныя справы будуць васпеты ў нашых лепшых творах.

Дэпутат Вярхоўнага Совета БССР БАГАТЫРОЎ, дэпутат Вярхоўнага Совета БССР ТУРАНКОЎ, АЛАДАЎ, ШЧЭГЛОЎ, ЛЮБАН, ПАЛОНСКІ, ЕФІМАЎ, ЧУРКІН, ІВАНОЎ, САКАЛОЎСКІ.

НЕЎМІРУЧАЯ СЛАВА

Жалобныя сцягі раптоўна апусціліся над ім — над любімым адважным сокалам совецкага народа, над слаўным Чкалавым.

Жалоба і смутак агарнулі ўсю совецкую зямлю.

Яго імя азарона сусветнай славай. Яно гучыць у вуснах усяго працоўнага чалавецтва, як легенда, як найпрыгажэйшая казка.

Аб ім складаюцца песні, пішуцца паэмы.

Гэты любімец-герой лунаў на магутных крыллях над акіянамі і морамі, над бязлюднымі пустынямі, з аднаго краю свету ў другі.

Бяссмертны Чкалаў паказаў усім народам, што для сыноў совецкай радзімы, для герояў-сталінцаў нічога немагчымага няма.

Раптоўна герой загінуў. Спынілася вялікае сэрца. Але тысячы і тысячы магутных совецкіх сокалаў імчацца над сталінскай зямлёй.

Чкалаў адзін з многіх слаўных лётчыкаў-герояў. Для іх палётаў разгорнуты небывалыя прасторы. Герояў у нас многа. Іхнымі слаўнымі подвігамі будзе замацавана вечная памяць, неўміручая слава Валерыя Паўлавіча Чкалава.

З. БЯДУЛЯ.

БЯССТРАШНЫ ЗАВАЯВАЛЬНІК ПАВЕТРА

Пісьменнікі Совецкай Беларусі выказваюць свой глыбокі жаль з поваду смерці дэпутата Вярхоўнага Совета СССР, Героя Совецкага Саюза — Валерыя Паўлавіча Чкалава. Не стала сярод нас гэтага лепшага сына нашай радзімы, любімага сына народа, бясстрашнага заваявальніка паветра, незабыўнага героя, выхаванца нашай магутнай авіяцыі, пітомца таварыша Сталіна, не стала Валерыя Паўлавіча. Ён загінуў на сваім баявым пасту, умацоўваючы крэпасць і абарону краіны.

Яго светлы вобраз будзе вечна жыць у нашых сэрцах, будзе натхняць кожнага совецкага грамадзяніна на новыя подвігі, на геройствы, будзе служыць прыкладам адданасці нашай вялікай радзіме, нашай роднай партыі Леніна—Сталіна і яе правадыру. Яшчэ мацней згуртуецца сакаліная сям'я совецкіх пілотаў, увесь совецкі народ, каб прадаўжаць вялікую справу, якой жыў і за якую загінуў Валерый Паўлавіч.

Вечная памяць і вечная слава бясстрашнаму сокалу нашай радзімы!

ПРАЎЛЕННЕ САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕННІКАЎ БССР.

ЯГО ВОБРАЗ МЫ АДЛЮСТРУЕМ НА СЦЭНЕ

Цяжкія і патрасаючыя мінуты перажылі мы, калі слухалі паведамленне аб трагічнай гібелі сталінскага пілота, Героя Совецкага Саюза Валерыя Паўлавіча Чкалава. Цяжка і балюча ўсвядоміць утрату вялікага лётчыка нашага часу, імя якога ведае ўся краіна.

Схіляючы свае галовы над свежай магілай дарагога нам Валерыя Паўлавіча, мы клянемся, што будзем імкнуцца адлюстраваць яго вобраз на сцэне, паказаць чалавека сталінскай эпохі.

Вечная памяць табе, магутны сокал! Памяць і любоў да цябе будзе жыць вякамі ў сэрцах народа.

Заслужаныя артысты БССР:
В. І. ВЛАДАМІРСКІ, К. Ф. БЫЛІЧ, В. І. ДЗЯДЗЮШКА.

СЛАЎНЕЙШЫ З СЛАЎНЫХ

Вестка аб цяжкай утраце, пасцігшай совецкі народ, глыбока патрасла мяне—аднаго з вучняў Валерыя Паўлавіча.

Цяжка ўявіць сабе, што няма чалавека, які так страсна ўсяго сябе аддаваў беззаветнаму служэнню сваёй вялікай радзіме, які так бязмежна любіў свой народ і ў імя гэтай любві быў заўсёды гатоў да выканання самых складаных, самых адказных даручэнняў партыі і ўрада. Для яго не было слова — немагчыма. Сотні раз ён дзерзнавенна глядзеў у твар смяротнай небяспецы і перамагаў. Мужнасць і смеласць Чкалава, слаўнейшага з слаўных сыноў совецкага народа, для нас, лётчыкаў краіны соцыялізма, незабыўны прыклад сапраўднага бясстрашша, гераізма і самаадданага служэння свайму народу.

Чкалаў быў маім настаўнікам. Ён выхаваў ва мне тыпічныя рысы совецкіх лётчыкаў, узброіў веданнем дасканалай тэхнікі совецкай авіяцыі.

Ён быў выдатным настаўнікам. Бывала, выконваючы лётнае заданне, зробіш што-небудзь не так. Чкалаў абавязкова заўважыць недакладнасць, якой-бы нязначнай яна ні была. Заўважыць, і абавязкова ўкажа на яе. Калі і ў другі раз паўторыцца гэта недакладнасць — ён сам садзіцца ў машыну, узлятае ў паветра, паказвае сапраўдны майстэрскае валоданне тэхнікай. Чкалаў сам умеў выпіснуць з тэхнікі ўсё, што яна можа даць, і ўмеў навучыў нас, лётчыкаў, свайму майстэрству.

Высокі гонар, аказаны совецкім народам дзесяткам лётчыкаў і мне ў тым ліку, — у значнай меры заслуга таварыша Чкалава. Героі Совецкага Саюза Чэрных, Баланаў, Шэўцоў і многія іншыя — яго вучні. Іх майстэрства адшліфавана Валерыем Паўлавічам з той асаблівай чкалаўскай стараннасцю, з чкалаўскім глыбокім веданнем справы.

Я сустракаўся з Валерыем Паўлавічам пасля яго легендарных пералётаў па нязведаных арктычных трасах. Падрабязна доўга і захапляюча ён дзяліўся дэталямі пералётаў. Ён імкнуўся перадаць свой многагранны вопыт мужнага пераможцы стыхій шырокаму кругу совецкіх лётчыкаў, імкнуўся ўзбагаціць сваю радзіму кадрамі непераўзыйдзеных майстраў лётнага майстэрства. Таварыш Чкалаў расказваў нам аб сваіх сустрэчах з вялікім правадыром працоўных таварышам Сталіным. Ён гаварыў аб вялікім творчым натхненні, якім напаўняюць яго гэтыя сустрэчы. І гэта натхненне перадаваў нам.

Валерый Паўлавіч — адзін з плеяды слаўных пітомцаў вялікага Сталіна. Сваю бязмежную адданасць партыі Леніна — Сталіна, маці-радзіме ён даказаў вялікімі справамі. Схіляючы свае галовы перад светлай памяццю таварыша і настаўніка, мы, лётчыкі, даем слова радзіме, партыі васпоўніць цяжкую ўтрату новымі кадрамі такіх, як Чкалаў.

Мы запэўняем партыю і совецкі народ у тым, што сталінскія маршруты, чкалаўскія справы гатовы прадоўжыць сотні і тысячы совецкіх лётчыкаў.

Камбрыг С. П. ДЗЯНІСАЎ.
Герой Совецкага Саюза, дэпутат Вярхоўнага Совета СССР.

ЦЯЖКАЯ УТРАТА

Не хочацца верыць, што ў сям'і Герояў Совецкага Саюза няма больш любімца народа, выдатнага лётчыка нашага часу, Героя Совецкага Саюза Валерыя Паўлавіча Чкалава. Як зараз, перада мной каранастая фігура чалавека, які сваім высокім майстэрствам здзіўляў не толькі народы Совецкага Саюза, але і ўвесь свет.

Упершыню я сустрэў Валерыя Паўлавіча ў Ленінградзе. Гэта было ў 1924 годзе. Ён тады быў малодшым лётчыкам, але ўжо тады аб ім лётчыкі-камандзіры гаварылі:

— Выдатны, цудоўны лётчык, які дасканала валодае тэхнікай пілатавання.

Аднаго разу ў Ленінградскім Народным доме я быў сведкаю гутаркі Чкалава з лётчыкам.

— Мне,—гаварыў Валерый Паўлавіч, — нічога не стоіць праляцець пад Троіцкім мастом.

І мы ўсе, слухаўшыя яго гутарку, былі ўпэўнены, што Чкалаў гэта можа зрабіць, бо ён ужо тады быў прафесарам сваёй справы. Храбрасць, настойлівасць, высокае лётнае майстэрства — гэтыя якасці, якімі валодаў Валерый Паўлавіч, пацвярджалі яго словы.

У 1935 годзе я быў у школе паветранага боя. І тут я зноў сустрэўся з Валерыем Паўлавічам Чкалавым. Ён паказваў курсантам, як трэба весці бой з паветраным ворагам. Мы былі ўсе захоплены яго высокім майстэрствам лётчыка-знішчальніка. На старых машынах ён паказваў узоры сапраўднага совецкага знішчальніка. На самалёце «Р-1» ніхто апрача яго не мог лятаць у перавернутым становішчы (уверх калёсамі).

Апошняя мая сустрэча адбылася ў Севастопалі. К гэтаму часу слава аб Валерыю Паўлавічу пранеслася па ўсяму свету. Ён ужо быў Героем Совецкага Саюза. Валерый Паўлавіч прыляцеў на самалёце новага тыпу, які ён выпрабоўваў. Усе, хто бачылі майстэрства пасадкі самалёта, гаварылі:

— Гэта прыляцеў не звычайны лётчык.

Так, мы не памыліліся. З кабіны самалёта вышаў шыракаплечы, усмешлівы, любімы Валерый Паўлавіч. Курсантам Качынскай школы ён паказваў, як трэба кіраваць баявым самалётам.

Памяць аб Валерыю Паўлавічу будзе вечна жыць у нашых сэрцах. Гэта быў прамы, чэсны чалавек, да канца адданы вялікай соцыялістычнай радзіме, чалавек, які ўсе свае вялікія веды перадаваў сваім таварышам. Чкалаў — выхаванец вялікага Сталіна — сваімі пералётамі прынёс новую славу СССР.

Выдатнае жыццё незабыўнага Валерыя Паўлавіча Чкалава, яго адданасць радзіме, справе вялікай партыі Леніна — Сталіна, будзе служыць для нас, лётчыкаў, яркім прыкладам таго, як трэба любіць сваю краіну, як трэба мацаваць абараназдольнасць Совецкага Саюза.

Ушаноўваючы памяць Валерыя Паўлавіча, мы будзем усімі сіламі мацаваць авіяцыю нашай краіны.

Лётчык С. А. ЛОБЗІН.

ВЫХАВАНЕЦ ВЯЛІКАГА СТАЛІНА

(Рэзалюцыя жалобнага мітынга пастаяннага састава і курсантаў Менскага аэраклуба імя Молакава)

Загінуў на баявым пасту сталінскі пілот, слаўны Герой Совецкага Саюза, наш родны Валерый Паўлавіч Чкалаў. Слаўная совецкая авіяцыя страціла аднаго з сваіх таленавіцейшых лётчыкаў.

Лепшыя якасці совецкага лётчыка — мужнасць, большэвіцкае ўпорства, бясстрашша — усё гэта ўвасабляў у сабе Валерый Паўлавіч. Выхаваны вялікай партыяй Леніна—Сталіна, сын кацельшчыка, ён стаў сапраўды ўсенародным героем. Старонкі з гераічнай гісторыі совецкай авіяцыі цесна звязаны з імем Валерыя Чкалава. Імя народнага героя вядома далёка за межамі Совецкага Саюза, як імя аднаго з таленавіцейшых вадзіцеляў паветраных караблёў і выпрабавальнікаў новых канструкцый самалётаў.

Цяжка ўсведамляць, што сярод нас няма больш дарагога Чкалава. Трагічная смерць не дала магчымасці гераічнаму лётчыку ажыццявіць сваю дерзнавенную мысль — кругасветны пералёт праз два полюсы.

Мы, лётчыкі, тэхнікі, парашутысты, планерысты, палітработнікі, курсанты, яшчэ больш упарта будзем вывучаць складаную авіяцыйную тэхніку, тым самым мацаваць абараназдольнасць нашай квітнеючай радзімы. З гонарам выканаем заданне партыі і ўрада па падрыхтоўцы новых кадраў для совецкай авіяцыі. Дадзім краіне новыя сотні гордых сокалаў, якія ў сваёй штодзённай вучобе і рабоце будуць няўхільна следаваць прыкладу таварыша Чкалава. Мы, будучыя лётчыкі, тэхнікі, парашутысты і планерысты, абавязваемся скончыць курс навучання толькі з выдатнымі і добрымі паказальнікамі.

Разам з усім совецкім народам мы глыбока сумуем аб заўчаснай канчыне любімага лётчыка. Мы прапануем аб'явіць збор сродкаў на пабудову эскадрыллі паветраных караблёў імя Валерыя Чкалава. Няхай новыя магутныя эскадрыллі пранясуць на сваіх крыллях бессмяротнае імя народнага героя.

ЖАЛОБНЫЯ МІТЫНГІ Ў ГОМЕЛІ

ГОМЕЛЬ. (Кар. «Звязды»). З пачуццём вялікага жалю сустрэлі працоўныя Гомеля скорбную вестку аб трагічнай гібелі вялікага лётчыка, сталінскага пітомца, Героя Совецкага Саюза Валерыя Паўлавіча Чкалава. На прадпрыемствах і ўстановах горада і на чыгунцы адбыліся жалобныя сходы, на якіх рабочыя, служачыя, інтэлігенцыя ўшаноўвалі светлую памяць гэтага выдатнага чалавека. Разам з усімі працоўнымі вялікай совецкай краіны працоўныя Гомеля выказваюць смутак аб вялікай утраце аднаго з любімейшых, адданых сыноў партыі Леніна—Сталіна В. П. Чкалава.

Жалобныя сходы адбыліся на паравозарамонтным заводзе, швейнай фабрыцы «Комінтэрн», заводзе імя Кірава, у аэраклубе і іншых прадпрыемствах і ўстановах.

У рэзалюцыі, прынятай рабочымі швейнай фабрыкі «Комінтэрн», гаворыцца: «Тав. Чкалаў быў любім усім совецкім народам. У яго асобе совецкая авіяцыя страціла аднаго з любімейшых сваіх лётчыкаў. Смерць Чкалава не аслабіць несакрушальную магутнасць совецкай авіяцыі. На змену герою-лётчыку прыдуць сотні і тысячы маладых людзей нашай квітнеючай краіны, якія, следуючы слаўным традыцыям Валерыя Чкалава, будуць мацаваць совецкую авіяцыю.

Курсанты і начальніцкі састаў гомельскага аэраклуба імя Варашылава ў сваёй рэзалюцыі заявілі:

«Схіляючы голавы перад прахам нашага любімага Валерыя Чкалава, мы абавязваемся яшчэ лепш працаваць над удасканаленнем лётнай справы, над выхаваннем кадраў будучых бясстрашных лётчыкаў, такіх, якім быў Валерый Паўлавіч».

ВЫХАВАЕМ ТЫСЯЧЫ ЧКАЛАВЫХ

Сэрца сціскаецца болем. Цяжкая ўтрата. Дзе знайсці словы, якія маглі-б выказаць наш смутак.

Валерый Чкалаў! Мы, совецкія грамадзяне, добра ведаем, што азначаюць гэтыя два словы.

Чкалаў — гэта мужнасць, бясстрашнасць, доблесць.

Чкалаў — гэта слава совецкай авіяцыі.

Чкалаў — гэта выхаванец партыі Леніна—Сталіна.

Чкалаў — гэта народны герой, сапраўдны герой нашага часу, гэта лётчык сталінскай эпохі.

Нам памятны бліскучыя пералёты Валерыя Чкалава, зробленыя разам з Героямі Совецкага Саюза Байдуковым і Беляковым.

Чкалаўская тройка пракляла трасу з Масквы ў Злучаныя Штаты Амерыкі праз Паўночны полюс. Чкалаўская тройка панесла на чырвоных крыллях свайго самалёта прывітанне совецкага народа народу Амерыкі. Увесь свет апладыраваў совецкім героям. Увесь свет быў захоплен гераічным подвігам совецкіх людзей.

Валерый Чкалаў упісаў нямала старонак у залатую кнігу соцыялістычных перамог.

Мы, настаўнікі, выхоўваем совецкіх рэбят на прыкладзе гераічнага жыцця такіх, як Чкалаў.

Мы цвёрда ўпэўнены, што гераічны совецкі народ дасць сотні новых, чкалавых, якія будуць памнажаць славу нашай вялікай радзімы. Парукай гэтаму — наша любімая комуністычная партыя, наш любімы і дарагі правадыр і настаўнік таварыш Сталін, якія выхоўваюць герояў.

Бывай Валерый Паўлавіч! Твой вобраз будзе жыць у нашых сэрцах, пакуль сэрцы нашы будуць біцца. Мы раскажам нашым дзецям аб тваім вялікім жыцці і легендарных справах. Мы будзем іх выхоўваць на прыкладзе твайго выдатнага жыцця.

Настаўнікі 25-й сярэдняй школы г. Менска: МУХІН А. Т., ЛАЗУТКО Е. І., ІГНАТКОВІЧ М. М., МАНЬКОЎСКІ В. М., ХАНІНА Р. З., ДАУНША М. Ф., ЕЗЕРСКАЯ В. А., ГУЛІС В. П., ЛАДЗЯТО Л. І., МАКАВЕЕЎ П. М., НОЗІК М. І., КУНДА Н. І., МІХЛІН М. Е.

НАРОДНЫ ГЕРОЙ

Цяжка верыць, што загінуў Валерый Паўлавіч. Гэта ён уславіў нашу радзіму подвігамі, якіх не ведала чалавецтва.

Чкалаў — гэта гордасць совецкай авіяцыі, краса і гордасць магутнага народа магутнай краіны соцыялізма. Бясстрашнасць і мужнасць, смеласць і адвага ўпрыгожвалі яго, слаўнага сталінскага сокала, пітомца вялікага Сталіна. Чалавек вялікай страсці, пошукаў і дзярзанняў, ён будзе вечна жыць у нашых сэрцах.

Разам з усім совецкім народам цяжка перажываю балючую ўтрату дарагога і роднага нам усім народнага героя, народнага пітомца Валерыя Паўлавіча Чкалава.

Л. П. АЛЕКСАНДРОЎСКАЯ,
заслужаная артыстка БССР.

АДВАЖНЫ З АДВАЖНЫХ

Загінуў мужны з мужных, адважны з адважных. Трагічная гібель яго нечуваным болем пранцяла кожнае совецкае сэрца, чорным крылом жалобы, смутку апахнула прасторы вялікай радзімы. Так нядаўна, нядаўна сустракалі мы яго ў Негарэлым, на рубяжах нашай зямлі. Мы віталі яго, гордага сокала нашай радзімы, які славу яе, мужнасць яе пранёс на сталінскіх крыллях праз моры, акіяны, які запаліў сэрцы далёкага народа любоўю да нас, да нашай краіны, да вялікай дзяржавы працоўных.

Вечная-ж памяць слаўнаму герою! Ушануем памяць аб ім справамі, дастойнымі яго легендарных подвігаў, яго мужнасці, гераізма.

МІХАСЬ ЛЫНЬКОЎ.

ПАМЯЦІ В. П. ЧКАЛАВА

СМУТАК ПРАЦОЎНЫХ

ВІЦЕБСК. (Кар. «Звязды»). Вестка аб раптоўнай трагічнай смерці Героя Савецкага Саюза — дэпутата Вярхоўнага Совета СССР — Валерыя Паўлавіча Чкалава выклікала глыбокі смутак у працоўных Віцебска. На ўсіх фабрыках і заводах, ва ўстановах прайшлі жалобныя мітынгі.

На двухтысячным мітынгу калектыва панчошна-трыкатажнай фабрыкі «КІМ» з хвалюючай прамовай выступіў тэхнік вязальнага цэха тав. Пескін.

— Таварыш Чкалаў за час свайго жыцця і работы ўпісаў ні адну залатую старонку ў гісторыю нашай совецкай авіяцыі. Сваімі бліскучымі пералётамі Масква — Паўночны полюс — Паўночная Амерыка ён яшчэ раз паказаў, як трэба выконваць усе заданні партыі і Ўрада. Усё яго жыццё да апошняй хвіліны было прысвечана справе Леніна — Сталіна, умацаванню абароназдольнасці нашай радзімы.

Комсамолец-стаханавец трыкатажнага цэха тав. Крупнікаў заявіў:

— У сваёй рабоце мы будзем браць прыклад з незабыўнага таварыша Чкалава, па-бальшэвіцку будзем авалодваць вышынямі тэхнікі вытворчасці, будзем умацоўваць абароназдольнасць нашай краіны.

У прынятай рэзалюцыі гаворыцца:

«Трагічная смерць народнага героя Валерыя Чкалава вырвала з нашай совецкай сям'і аднаго з яе лепшых сыноў. Яго жыццё і самаадданасць паслужаць нам лепшым прыкладам барацьбы заператварэнне нашай краіны ў яшчэ больш несакрушальную крэпасць абароны. Геройчнае жыццё таварыша Чкалава, яго вялікія подвігі заклікаюць нас да яшчэ большага ўмацавання абароннай магутнасці нашай вялікай радзімы».

— Незгладжальнае імя героя-лётчыка таварыша Чкалава, — гаворыцца ў рэзалюцыі калектыва студэнтаў і навуковых работнікаў ветэрынарнага інстытута, — звязана з выдатнымі гістарычнымі пералётамі, пакрыўшымі неўвядальнай славай нашу любімую радзіму, совецкую авіяцыю.

Натхнёны вялікім Сталіным, таварыш Чкалаў першы адкрыў паветраны шлях з Совецкага Саюза ў Паўночную Амерыку цераз Паўночны полюс. Памяць аб вялікім лётчыку нашага часу будзе вечна жыць у сэрцы совецкага народа, верным сынам якога з'яўляўся таварыш Чкалаў.

БЯССТРАШНЫ ЗАВАЯВАЛЬНІК ПАВЕТРАНЫХ ПРАСТОРАЎ

МАГІЛЕЎ. Вестка аб трагічнай смерці вялікага лётчыка нашага часу, любімца народа, Героя Совецкага Саюза Валерыя Паўлавіча Чкалава хутка абляцела ўвесь горад.

На ўсіх прадпрыемствах, установах і школах адбыліся мітынгі жалобы і смутку.

Рабочыя, служачыя, інжынерна-тэхнічныя работнікі аўтарамонтнага завода ў рэзалюцыі, прынятай на мітынгу, пішуць:

У мінуты смутку мы звярачаем свае позіркі і думкі да натхніцеля нашых перамог, мудрага таварыша Сталіна, які так беражна, па-бацькоўску вырошчвае совецкіх людзей. Мы яшчэ цясней згуртуем свае рады вакол вялікай партыі Леніна—Сталіна, вакол генія чалавецтва, бацькі народаў—таварыша Сталіна. Яшчэ больш умацуем абаронную магутнасць СССР і па закліку партыі і совецкага ўрада ўсе як адзін станем на абарону вялікіх заваёў Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі».

ГЛЫБОКА СМУТКУЕМ АБ ВЯЛІКАЙ УТРАЦЕ

(Пісьмо з радзімы В. П. Чкалава)

Цяжка пісаць, цяжка знайсці словы, наколькі моцны боль ад цяжкай утраты. А першай гадзіне ночы радыё прынесла вестку аб смерці В. П. Чкалава, і мы спачатку не паверылі, так нечакана страшнай яна была для нас.

Усяго некалькі дзён таму назад (з 25 па 30 лістапада) Валерый Паўлавіч Чкалаў гасціў у маці, у сваім родным пасёлку. У памяці яшчэ так жывы сустрэчы і размовы з ім. Зусім нядаўна ён, звычайна вясёлы і радасны, быў з намі ў рабочым клубе на адным вечары. 30 лістапада ён прысутнічаў на адкрыцці клуба ў пасёлку Катункі і даваў наказ катунцам: «Захоўвайце свой клуб, праяўляйце клопаты аб ім».

Нямнога часу прайшло з таго дня, калі В. П. Чкалаў у апошні раз наведаў школу № 3 свайго імені. Ён расказаў рэбятам аб сваіх геройчных пералётах, жартаваў, смяяўся, гуляў з дзецьмі. Ля сталі класа і зараз вісіць мадэль самалёта, які падораны Валерыем Паўлавічам.

Год назад усе працоўныя нашага раёна з найвялікшай радасцю галасавалі за свайго знатнага земляка, выбіраючы яго ў дэпутаты Вярхоўнага Совета СССР. Дарагі геройчны вобраз бясстрашнага, магутнага, выдатнага сына вялікага рускага народа ярка жыве ў памяці кожнага з нас. Разам з усёй радзімай мы глыбока патрасяны гэтай найвялікшай утратай. І, смуткуючы, мы хочам сказаць аб слаўным сталінскім сокалу гарачымі горкаўскімі словамі:

«Няхай ты памёр!.. Але ў песні смелых і сільных духам заўсёды ты будзеш жывым прыкладам».

Настаўніца В. П. Чкалава — педагог 3-й школы — Л. СЛАВІНА.

Настаўнікі школы імя Чкалава: А. ШЫШКІНА, А. ПАНАВА, М. ПАНАВА.

Члены катунскай рыбалоўчай арцелі: Н. МАКУРЫН, П. КРАСІЛЬНІКАЎ, І. ЕЛІСІН, А. ШЧЫПАКІН, Н. ЕЛІСІН.

Рабочыя суднабудаўнічага завода імя Ульянава: П. САЛДАТАЎ, А. АБРАМАЎ, І. АНФІМАЎ, К. КУРАЧКІН, Д. ШМАКАЎ.

Горкі, 16 снежня. (ТАСС).

ГОРДЫ СОКАЛ

Недарэчная смерць абарвала выдатнае жыццё. Загінуў буйнейшы совецкі пілот — горды сокал Валерый Чкалаў. Хто не ведаў Чкалава? Хто не ведаў яго палётаў — дзёрзкіх, смелых, імклівых, патрасаўшых увесь свет! Ён умеў выжымаць з самалёта ўсё, што было магчыма. Ён пераканаўча і наглядна паказаў магутнасць совецкіх паветраных караблёў. Яго беспасадачныя палёты Масква — востраў Чкалаў, Масква — ЗША праз Паўночны полюс прадэманстравалі перад усім светам, чаго можа дабіцца совецкі пілот. Выдатныя рэйсы Чкалава назаўсёды астануцца ў памяці чалавецтва.

Вечна будзе жыць у сэрцах народа вобраз выдатнага пілота — цудоўнага друга і таварыша — Героя Совецкага Саюза Валерыя Паўлавіча Чкалава.

Камбрыг І. СПІРЫН,
Герой Совецкага Саюза.

ЁН АБЯССМЕРЦІЎ СВАЁ ІМЯ ПЕРАМОГАМІ НАД ПАВЕТРАНАЙ СТЫХІЯЙ

Акадэмія навук СССР глыбока патрасяна трагічнай гібеллю выдатнага сына нашай соцыялістычнай радзімы, вялікага лётчыка сталінскай эпохі Валерыя Паўлавіча Чкалава. Адважны герой, дапытлівы даследчык, які абяссмерціў сваё імя выдатнымі перамогамі над паветранай стыхіяй, ён, слаўны выхаванец партыі Леніна—Сталіна, загінуў на сваім баявым пасту.

Акадэмія навук СССР разам з усім народам смуткуе аб Валерыю Паўлавічу Чкалаве і выказвае яго сям'і сваё глыбокае спачуванне.

Прэзідэнт Акадэміі навук СССР
акадэмік В. КАМАРОЎ.

БЫВАЙ, ДАРАГІ ВАЛЕРЫЙ ПАЎЛАВІЧ

(Рэзалюцыя агульнага схода калгаснікаў калгаса імя Стаханава, Крупскага раёна)

Мы, калгаснікі калгаса імя Стаханава, Крупскага раёна, усхваляваны цяжкай весткай аб дачаснай трагічнай смерці вялікага совецкага лётчыка Валерыя Паўлавіча Чкалава.

Чкалаў — верны сын нашай радзімы, партыі Леніна—Сталіна. Будучы ў далёкіх і цяжкіх палётах, ён з нецярпеннем імкнуўся як найхутчэй вярнуцца на радзіму, вярнуцца ў сваю Маскву, да роднага Сталіна. Ён любіў сваю радзіму, любіў свой народ. І вось не стала яго сярод нас.

Мы, калгаснікі, разам з усім совецкім народам схіляем свае галовы над прахам любімца ўсяго совецкага народа Валерыя Паўлавіча Чкалава.

Памяць аб ім будзе жыць у вяках. Яго светлы вобраз назаўсёды астанецца ў сэрцах працоўных.

Бывай, наш дарагі Валерый Паўлавіч!

1919 ЗДАБЫТАЕ І ЗАВАЯВАНАЕ 1939

* * *

КВІТНЕЕ КАЛГАСНАЕ ЖЫЦЦЁ

Наш калгас імя Валадарскага, Магілёўскага раёна, залічан кандыдатам на Усесаюзную сельскагаспадарчую выстаўку.

У гэтым годзе з усёй плошчы азімага жыта ў ліку 86 гектараў атрымалі па 15,3 цэнтнера зярна з кожнага гектара. Сярэдні ўраджай азімай пшаніцы складае з гектара па 18,5 цэнтнера, яравой па 9,6 цэнтнера, ячменю па 12,2 цэнтнера, аўса па 11 цэнтнераў.

Па ільну мы маем наступныя рэзультаты. Сеялі 18,5 гектара ільнудаўгунца. Атрымалі ў сярэднім з кожнага гектара па 6,75 цэнтнера ільнасемя і па 7,5 цэнтнера ільнавалакна. Нашы звеннявыя Палагея Мішкова, Надзежда Цыганкова разам з усімі калгасніцамі вырасцілі выдатны лён. За ільнапрадукцыю калгас будзе мець каля 100 тысяч рублёў даходу.

Такога ўраджаю мы дабіліся на аснове прымянення высокай агратэхнікі. Глебу апрацоўвалі старанна, высокаякасна. Зябліва ўзорвалі на глыбіню 16—17 сантыметраў, сяўбу праводзілі выключна радковымі сеялкамі. Пасевы падкармлівалі мінеральнымі ўгнаеннямі, прапольвалі.

Кожны калгаснік зразумеў, што чэснай і старэннай працай, захоўваючы статут сельгасарцелі, ён даб'ецца заможнага і шчаслівага жыцця. На аснове соцыялістычнага спаборніцтва мы своечасова закончылі ўсе сельгасработы. Стаханаўцы Макар Аблюжны, Грыпіна Жуткова, Марфа Глушакова і яшчэ 35 чалавек сістэматычна выконвалі норму на 150 проц., а ў асобныя дні і на 200 процантаў.

Мы маем малочна-таварную ферму, авечак, свіней. За лета пабудавалі свіран на 300 тон зярна, набылі аўтамашыну. У нас ёсць добрая канюшня, крытая чарапіцай, кароўнік на 100 галоў з дацкімі кармушкамі. Дзяржаўны план развіцця жывёлагадоўлі выканан поўнасцю. Калгас і калгаснікі на 100 процантаў разлічыліся з дзяржавай. У лік будучага года дзяржаве ўжо здана 35 цэнтнераў мяса.

З кожным годам расце заможнасць, культура і добрабыт калгаснікаў. Мы маем свой клуб, у якім ёсць радыё, бібліятэка. У калгаснікаў Глушакова, Каракіна ёсць радыёпрыёмнікі.

Сёлета мы пабудавалі новы пасёлак з 26 дамоў. За лета сюды на пасёлак сцягнулі 12 хутароў. Ва ўсе такія дамы праведзена электрычнасць. Ва ўсіх нашых калгаснікаў ярка свеціць лямпачка Ільіча. У гэтым годзе да нас уступілі 20 аднаасобных гаспадарак. Зараз у нашай вёсцы Пашкова няма ні аднаго аднаасобніка.

Высокі ўраджай забяспечыў багаты працадзень. Мы атрымліваем на кожны працадзень па 4 кілаграмы збожжа, 3,5 рубля грошай, тры кілограмы бульбы, кілограм сена, паўтара кілограма гародніны і 4 кілограмы грубых кармоў для жывёлы. Вазьміце сям'ю Архіпа Вінікзітава. На свае 1300 працадзён яна атрымлівае 5200 кілограмаў зярна, 4550 рублёў грошай, 6,5 тоны кармоў і падсцілкі. Васіль Казлоў атрымае 3.680 кілограмаў збожжа, 3.200 рублёў грошай. А такіх многа. Калгаснікі нашай арцелі атрымліваюць многа прадуктаў і грошай, жывуць заможна і ў дастатку. Многія сем'і набылі сабе веласіпеды, патэфоны, нікеляваныя ложкі, не гаворачы аб рознай вопратцы.

Рыхтуем дастойную сустрэчу новай стаханаўскай вясне. Насенныя фонды засыпалі поўнасцю. Цяпер насенне ачышчаем. На зябліва паднялі 182 гектары. У поле вывезлі 500 вазоў гною. Прыступаем да рамонту сельскагаспадарчага інвентару.

Калгаснікі жадаюць авалодаць ведамі, каб дабіцца яшчэ вышэйшых ураджаяў. У гэтым ім аказвае дапамогу праўленне калгаса. У нас ужо створан на ферме заатэхнічны гурток. Гуртком кіруе загадчык фермай Іван Цыганкоў, які год вучыўся на курсах. Агратэхнічны гурток узначальвае загадчык хатай-лабараторыяй Іван Міхайлавіч Хаустаў.

Пад кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна, акружаныя штодзённымі клопатамі таварыша Сталіна, калгаснікі атрымалі велізарныя перамогі. Сустракаючы слаўнае XX-годдзе нашай ордэнаноснай БССР, ідучы насустрач Усесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўцы 1939 года, мы даб'емся яшчэ большых перамог. На прадстаячай выстаўцы будзем дэманстраваць бліскучыя перамогі калгаснага ладу.

Іван Нікалаевіч КАРАКІН,
старшыня калгаса імя Валадарскага, Пашкоўскага сельсовета, Магілёўскага раёна.

Культурна і заможна жывуць калгаснікі сельскагаспадарчай арцелі імя Леніна, Шклоўскага раёна. Многія з калгаснікаў маюць патэфоны і добра абсталяваныя мэбляй кватэры. НА ЗДЫМКУ: калгаснікі сельгасарцелі імя Леніна ў выхадны дзень слухаюць патэфон у сям'і калгасніка Г. Ф. Пісарэнка. Фото Розельмана (СФ).

ПІОНЕРЫ СУЧАСНАЙ АВІЯЦЫІ*)

35-ГОДДЗЕ ПЕРШАГА ПАЛЁТУ БРАТОЎ РАЙТ

Сучасная авіяцыя бясспрэчна вядзе свой пачатак ад братоў Райт. Яны ўпершыню правільна вырашылі праблему палётаў на апаратах цяжэй паветра. Няхай гэта было прымітыўна, часам нават наіўна, але ўсё-ж яны першыя ажыццявілі тую мару, якая вякамі валодала розумамі чалавецтва.

17 снежня мінае 35 год з дня першага палёту братоў Райт.

Жыццё гэтых двух амерыканскіх вынаходнікаў надзвычайна павучальна і паказальна для ўмоў капіталістычнага грамадства, дзе ўсякая творчая мысль глушыцца, дзе эксперымент не заахвочваецца, дзе ўсякае праяўленне прагрэса акружана недавер'ем і варожасцю. Патрэбна была асаблівая рашучасць, амаль нечалавечыя намаганні, каб перамагчы гэту тупую коснасць і дабіцца свайго. Біяграфія братоў Райт поўна захапляючай цікавасці і ўскрывае барацьбу, якую маладыя вынаходнікі вялі за сваё адкрыццё.

Амерыканскі астраном прафесар Ленглі, французскі інжынер Адэр, англічанін Хайрэм Максім і дзесяткі іншых вынаходнікаў лятаючых апаратаў не маглі хоць-бы нават прыблізна даць разгадку векавечнай тайны. Многія адважныя вынаходнікі гінулі ў час палётаў. На змену кароткачасоваму пад'ёму прыходзіў працяглы перыяд расчаравання.

У адзін з такіх перыядаў на арэну выступілі браты Райт. Гэта былі два скромныя труджанікі — веласіпедныя

Камбрыг В. П. ЧКАЛАЎ
Герой Совецкага Саюза.

майстры, якія з дзяцінства захапляліся тэхнікай. Даведаўшыся аб трагічна закончыўшыхся палётах вынаходнікапланерыста Отто Ліліенталя, маладыя людзі жыва зацікавіліся яго вопытамі. Яны пачалі старанна вывучаць усю спецыяльную літаратуру, што была ў той час. Доўгія, бяссонныя ночы браты Райт правялі за рознымі вылічэннямі, параўнаннямі, вопытамі. У канчатковым выніку яны прыйшлі да вываду, што вырашыць праблему авіяцыі можна толькі праходзячы этап безматорных палётаў. Тады і нарадзіўся план іх першага планера.

Іх вопыты былі сустрэты больш чым роўнадушна. Маладым людзям ніхто не дапамагаў. Яны адчувалі матэрыяльныя нястачы, але працавалі няўтомна. Прайшло некалькі год, пакуль першы планер, сканструяваны братамі Райт па ўсіх вывучаных імі аэрадынамічных законах, быў гатоў. Вопыты прайшлі бліскуча. Пасля гэтага, напружваючы новыя сілы, маладыя амерыканцы паступова прыйшлі ад планера да першага маторнага самалёта з рулём кіравання, з паветраным вінтом.

17 снежня 1903 года адбыўся першы палёт. На ўвесь свет ён зрабіў ашаламляючае ўражанне, але, «як належыць» па звярыных законах капіталістычнага грамадства, падзею доўга замоўчвалі, прадажная капіталістычная прэса расцэньвала факт, як лоўкі рэкламны трук двух прадпрымальных амерыканцаў...

У гэтай цяжкай, удушлівай атмасферы браты Райт самаадданна прадаўжалі вопыты, займаліся далейшым удасканаленнем свайго апарата, паглыбленнем выяўленых імі законаў.

Вынаходнікі з мукамі і доўга прабівалі сцяну роўнадушнасці і недавер'я да іх адкрыцця. Прадажа патэнта на вынаходніцтва, якая давала-б двум амерыканцам права на спакойнае прадаўжэнне сваіх даследчых работ, усяляк затрудняласа і тармазілася. Прызнанне прыйшло позна, калі абодва вынаходнікі былі ўжо дастаткова зморзаны і маральна і фізічна. Вільбур Райт памёр у 1912 годзе. Орвіл Райт жыве ў Амерыцы, у сваім родным доме ў Дэйтоне.

Совецкая краіна з павагаю ўспамінае двух амерыканскіх вынаходнікаў — піонераў авіяцыі.

Совецкая авіяцыя, сапраўднае дзецішча сталінскіх пяцігодак, вырасла, што называецца, на голым месцы. Цяпер совецкая авіяцыя лепшая ў свеце. На совецкіх заводах, з совецкіх матэрыялаў, рукамі совецкіх людзей ствараюцца магутныя сталёвыя птушкі, якія па якасці пакідаюць далёка ззаду лепшыя сусветныя самалёты. У свеце няма лепшых лётчыкаў, чым совецкія. Перад геройчнымі подвігамі багатыроў сталінскай авіяцыі схіляецца ўсё перадавое і прагрэсіўнае чалавецтва.

Законнай гордасцю напаўняюцца сэрцы мільёнаў працоўных пры думцы аб слаўнай совецкай авіяцыі, якая нясе на сваіх крыллях мір, свабоду, культуру і прагрэс усяму чалавецтву.

*) Артыкул напісан В. П. Чкалавым для ТАСС 14 снежня 1938 г.

ПАЗБАВІЦЬ ДЭЗАРГАНІЗАТАРАЎ ВЫТВОРЧАСЦІ МАГЧЫМАСЦІ БЯЗДЗЕЙНІЧАЦЬ ЗА КОШТ ДЗЯРЖАВЫ

Менскі скурзавод «Большэвік» — адно з буйнейшых прадпрыемстваў рэспублікі. Тут ёсць дзесяткі, сотні рабочых, якія доўгія годы чэсна, па-большэвіцку робяць усё для таго, каб даць краіне больш прадукцыі, паказваючы ўзоры высокай дысцыпліны на вытворчасці.

Сёння мы друкуем выступленні старых рабочых завода і камандзіраў вытворчасці, якія зусім правільна прапануюць павесці больш рашучую барацьбу з ворагамі соцыялістычнай вытворчасці — лятунамі, рвачамі і прагульшчыкамі. Неабходна пазбавіць лодыраў — дэзарганізатараў вытворчасці — магчымасці бяздзейнічаць за кошт дзяржавы.

ЗА ВЫСОКУЮ ПРАЦОЎНУЮ ДЫСЦЫПЛІНУ

Дысцыпліна на нашым соцыялістычным прадпрыемстве з'яўляецца глыбока свядомай. Нярэдка можна сустрэць з рання асобных рабочых, якія з паспешнасцю, з хваляваннем заходзяць у цэх.

— Што здарылася? — пытаецца майстар.

— А вось спазніўся з-за трамвая на цэлую мінуту.

Свядомы рабочы лічыць для сябе ганьбай спазніцца хаця-б на мінуту на сваё прадпрыемства.

— Наш завод, — гавораць дзесяткі і сотні рабочых. У гэтым слове «наш» адчуваецца свядомасць, глыбокая аддансць прадпрыемству, радзіме, разуменне таго, што захаванне высокай дысцыпліны на соцыялістычным прадпрыемстве з'яўляецца справай гонару. Але за дысцыпліну трэба не толькі агітаваць. Неабходна рашуча змагацца з лодырамі, прагульшчыкамі, дэзарганізатарамі вытворчасці.

Між тым, за працоўную дысцыпліну мы на нашым прадпрыемстве змагаемся слаба.

Прывяду адзін прыклад. Вадаправодчык механічнага цэха Бараноўскі дайшоў да такой нагласці, што паслаў у рабочы час прыбіральшчыка купіць водку. Гэта, вядома, не ўдалося. У кантрольнай будцы «пакупку» затрымалі. Але ні цэхком, ні адміністрацыя не мабілізавалі вакол гэтага факта заводскую грамадскасць. Сам Бараноўскі, пакрыўдзіўшыся на затрымку водкі, зволіўся «па ўласнаму жаданню».

Рад прыкладаў недысцыплінаванасці паказалі маладыя работніцы тт. Гарапкевіч, Велюц і іншыя. Аднак, ні адміністрацыя, ні цэхком, ні комсамольская арганізацыя на гэта не рэагуюць.

Узнятае на старонках друку пытанне аб барацьбе з прагульшчыкамі, лятунамі, рвачамі ўскалыхнула ўвесь наш многамільённы рабочы клас, усю грамадскасць краіны, усіх камандзіраў вытворчасці.

Трэба адзначыць, што некаторыя інжынерна-тэхнічныя работнікі завода таксама не паказваюць прыкладу. Мы маем рад выпадкаў спазнення асобных інжынерна-тэхнічных работнікаў і служачых на работу.

Наша заводская інтэлігенцыя павінна сумесна з лепшымі стаханаўцамі змагацца за ўмацаванне працоўнай дысцыпліны. У гэтай галіне ў нас ёсць добрыя настаўнікі. Нашы лепшыя стаханаўцы тт. Петрык, Шатроў, Рудакоўскі, Барыбін, Канарскі, Радзевіч, Кугель і дзесяткі іншых сваім прыкладам паказваюць, як трэба любіць завод, берагчы дзяржаўную капейку, дабівацца высокай прадукцыйнасці працы. У гэтых таварышоў трамвай не спазняецца, прастояў у рабоце па іх віне не бывае і не дзіўна, што яны за 7 гадзін значна перавыконваюць сваю норму.

Беручы прыклад з лепшых стаханаўцаў, мы павінны штодзённа ўмацоўваць працоўную дысцыпліну і не лібэральнічаць з дэзарганізатарамі вытворчасці.

Б. І. НЕГНЕВІЦКІ,
дырэктар скурзавода «Большэвік».

НЕ ПАТУРАЦЬ ЛОДЫРАМ І РВАЧАМ

За апошнія дні ў «Правде» шырока асвятляецца пытанне аб працоўнай дысцыпліне. Факты, прывадзімыя ў артыкулах стаханаўцаў, старых кадравікоў, хвалююць кожнага чэснага совецкага рабочага. На жаль, і на нашым прадпрыемстве ёсць нямала прагульшчыкаў, п'яніц, лятуноў, рвачоў, якія наносяць вялікую шкоду вытворчасці.

Рабочы-пушыльшчык Шынкевіч не раз прыходзіў на работу ў п'яным выглядзе. За ім лічацца дзесяткі прагулаў, спазненняў па няўважлівых прычынах. Начальнік і майстар цэха не раз знімалі яго з работы. Аднак дырэкцыя завода яго кожны раз аднаўляла на рабоце. Лібэральнасць да такіх людзей прыводзіць да вельмі дрэнных вынікаў.

Рабочы нашага цэха Бялевіч рабіў мноства прагулаў, сістэматычна п'янстваваў, разлагаў калектыў цэха. Бялевіча многа раз знімалі і зноў аднаўлялі на рабоце. Кончылася гэта гісторыя тым, што Бялевіч 9 кастрычніка быў злоўлен з крадзенай скурай. Толькі пасля гэтага яго зволілі з завода. Гэта лішні раз гаворыць аб тым, што ніякіх льгот не можа быць для злосных прагульшчыкаў. Іх патрэбна гнаць з совецкага прадпрыемства.

Не меншую шкоду наносяць дзяржаве рвачы — людзі, якія імкнуцца больш урваць з прадпрыемства і менш працаваць.

Нядаўна наш цэх атрымаў спецыяльнае заданне. Для выканання заказу неабходна было папрацаваць звышчасова. Выкарыстаўшы гэты момант, клейтоўшчык Лабачэўскі прад'явіў начальніку цэха ультыматум:

— Дасце 40 рублёў — выканаю заданне. У адваротным выпадку—працаваць не буду.

Ад паслуг Лабачэўскага, вядома, прыйшлося адмовіцца, бо запрошаная ім сума ў тры разы перавышала расцэнку. Між тым, такія рвацкія тэндэнцыі наглядаюцца за Лабачэўскім не ўпершыню.

Можна прывесці і іншыя факты нячэсных, злачынных адносін да вытворчасці. Абрэзчыца Войцік была некалькі раз заўважана ў прыпісванні нязробленай ёю работы. Адміністрацыя вынесла ёй за гэта спагнанне, і на гэтым справа кончылася. Войцік—маладая работніца, якую можна выхаваць. Але цэхавая профарганізацыя гэтым не займаецца.

На нашым заводзе ўкараніўся такі парадак. Малодшы адміністрацыйна-тэхнічны персанал (бракёры, сартыроўшчыкі), якія не працуюць здзельна, сістэматычна спазняюцца на работу і раней яе пакідаюць.

Мы, старыя рабочыя, лічым, што лодыраў, рвачоў, прагульшчыкаў патрэбна своечасова адзёрнуць, іх трэба гнаць з нашых прадпрыемстваў.

Закон аб прагулах, які выдан нашым урадам, да гэтага часу многімі гаспадарнікамі, у тым ліку і нашымі, парушаецца.

Н. С. КУГЕЛЬ, Я. М. КАНАПАЦКІ, Б. А. БЕНГІС.
Рабочыя-стаханаўцы скурзавода «Большэвік».

ЛЯТУНАМ—НЕ МЕСЦА НА СОЦЫЯЛІСТЫЧНЫМ ПРАДПРЫЕМСТВЕ

Наш завод «Большэвік» з'яўляецца адным з старэйшых прадпрыемстваў у Беларусі. Тут у асноўным працуюць старыя кадравыя рабочыя. Яны любяць свой завод, гатовы ўсё аддаць за сваё роднае прадпрыемства, на якім яны чэсна працуюць па 15—20 год. Сярод гэтых старых рабочых мы не маем ні аднаго выпадку ўхода з вытворчасці, ні аднаго прагула, ні аднаго нявыхада на работу без уважлівых прычын.

Але ўсё-ж цякучасць у нас ёсць. Нядаўна я прааналізаваў работу свайго цэха за апошні квартал. Выявілася, што ўшло ў нас 10 чалавек. Хто-ж гэтыя людзі?

Паступіў да нас на работу адзін малады рабочы—комсамолец Раманоўскі. Прапрацаваўшы некалькі тыдняў, ён прышоў да мяне са скаргай, што ў яго няма кватэры, і прасіў, каб я яму дапамог у гэтай справе. Завод наш кватэр не мае, але ўсё-ж я пайшоў да дырэктара. З цяжкасцю ўдалося яго ўстроіць у інтэрнаце. Паставілі Раманоўскага на разбіўную машыну, прымацавалі старога рабочага, каб навучыў яго высокай кваліфікацыі. Паклапаціліся аб гэтым маладым чалавеку, хацелі выхаваць з яго добрага стаханаўца.

Але не прайшло і некалькі дзён, як Раманоўскі з'явіўся на работу ў нецвярозым выглядзе. Мяне гэта вельмі ўсхвалявала. На першы раз я падумаў —трэба даць чалавеку справіцца. Я быў упэўнен, што у Раманоўскага гэта выпадкова здарылася. Аднак мае надзеі не апраўдаліся. Раманоўскі і ў другі раз прышоў п'яным на работу. Я яго зволіў, другога выхаду не было.

Раманоўскі пайшоў з вытворчасці з спакойнай душой. Яго абсалютна не закранула тое, што яго зволілі як дэзарганізатара вытворчасці. Гэты чалавек свядома падрываў працоўную дысцыпліну.

Вось другі прыклад. 11 дзён прапрацаваў у вольным аддзяленні рабочы Давідоўскі. На дванаццаты дзень ён падаў заяву аб звальненні. Я з ім пагаварыў, хацеў высніць, чаму ён уходзіць з завода. Ён не паспеў, як гавораць, яшчэ нагрэцца ў цэху. Але ён мне нічога не адказаў. Я спадзяваўся, што Давідоўскі передумае, у яго-ж ніякіх прычын няма для пакідання вытворчасці. Але ён, аказваецца, інакш паступіў. На наступны дзень Давідоўскі зрабіў свядома прагул і мы яго зволілі.

Або возьмем рабочага Герасімава. Ён таксама нядаўна паступіў да нас. Спачатку яго паставілі на ручной плаціроўцы. Некалькі разоў ён звяртаўся да мяне, каб яго перавялі на больш лёгкую работу, бо ў яго рука хворая. Я абяцаў яму гэта зрабіць.

Праз некаторы час мы якраз перабудоўвалі работу ў гэтым аддзяленні і я прапанаваў Герасімаву перайсці на плаціровачную машыну, дзе значна лягчэй працаваць, чым уручную, і аплачваецца больш. Але Герасімаў самавольна пакінуў завод.

Гэтыя людзі, як Герасімаў, Раманоўскі, Давідоўскі і ім падобныя, з'яўляюцца бічом вытворчасці. Яны прывыклі пераходзіць з аднаго прадпрыемства на другое ў пошуках больш «выгоднай» работы, яны абсалютна не зацікаўлены вытворчасцю. Няма сумнення, што і на другім заводзе і на другой фабрыцы яны таксама паступяць, як і ў нас. Такія лятуны дэзарганізоўваюць нашу работу. Ім не можа быць месца на соцыялістычным прадпрыемстве.

Б. Д. ДУШАЦКІ,
начальнік другога хромавага цэха менскага скурзавода «Большэвік».

ВОДГУКІ ЗАМЕЖНАГА ДРУКУ НА ГІБЕЛЬ тав. ЧКАЛАВА

ЛОНДАН, 16 снежня (ТАСС). Англійскія газеты апублікавалі паведамленне Рэйтэра аб трагічнай гібелі тав. Чкалава. Газета «Дэйлі тэлеграф энд Морнінг пост», змяшчаючы паведамленне свайго маскоўскага карэспандэнта, падкрэслівае, што тав. Чкалаў «быў выключна адважным пілотам». Газета напамінае, што ў 1937 годзе тав. Чкалаў зрабіў рэкордны палёт.

* *
*

ПАРЫЖ, 15 снежня (ТАСС). Рад парыжскіх газет, у тым ліку «Юманітэ», «Матэн» і іншыя, публікуюць паведамленні аб гібелі тав. Чкалава. Газеты напамінаюць аб гераічным пералёце, зробленым тав. Чкалавым з Масквы ў Амерыку цераз Паўночны полюс.

* *
*

ПАРЫЖ, 16 снежня (ТАСС). «Се суар», адгукаючыся на гібель тав. Чкалава, піша: «Чкалаў загінуў у росквіце сіл, і яго аплаквае авіяцыя ўсяго свету». Газета адзначае, што ўрад СССР рашыў пахаваць тав. Чкалава на Краснай плошчы ля Крэмлёўскай сцяны.

РАСКРЫЦЦЁ БУЙНАГА ШПІЁНСКАГА ЦЭНТРА Ў КАТАЛОНІІ

ПАРЫЖ, 16 снежня (ТАСС). Як паведамляе агенцтва Эспань, канцылярыя главы іспанскага ўрада і міністэрства нацыянальнай абароны апублікавалі афіцыяльнае камюніке аб раскрыцці буйнага шпіёнскага цэнтра, які дзейнічаў у Каталоніі і знаходзіўся пад кіраўніцтвам генеральнага штаба войск мяцежнікаў і інтэрвентаў. На чале шпіёнскай арганізацыі стаяў маёр Антоніо Аймат, як выявілася, асабісты прыяцель генерала Франко. Шпіёны паказвалі італа-германскай авіяцыі аб'екты бамбардыроўкі і папярэджвалі мяцежнікаў аб прадстаячых рэйдах рэспубліканскай авіяцыі. Шпіёны апе-рыравалі таксама і ў раёнах, прылягаючых да Барселоны, маючых буйнае стратэгічнае значэнне.

Антоніо Аймат абвінавачваецца не толькі ў шпіёнскай дзейнасці, але і ў падрыхтоўцы мяцежа супроць рэспубліканскага ўрада.

Адначасова раскрыта другая шпіёнская група, якой кіраваў былы пэліпэйскі агент Скундыно Гарсіа Медро, які з'яўляўся раней начальнікам аховы ранейшага старшыні каталонскага парламента Касановаса.

Усе ўдзельнікі гэтых шпіёнскіх арганізацый арыштаваны.

АГЛЯД ВАЕННЫХ ДЗЕЯННЯЎ У КІТАІ

Прайшоўшыя поўмесяца характарызуюцца адсутнасцю буйных аперацый на важнейшых участках.

На поўдзень ад Ханькоу японцы топчуцца на месцы паблізу даўно занятага імі Іочжоу. Прыкладна, такі-ж малюнак вакол Кантона.

Было-б больш чым наіўна думаць, што захватчыкі задаволіліся дасягнутым: па меткаму выражэнню кітайскага дэлегата ў Лізе нацый Велінгтона Ку «іх апетыт больш іх рота».

Стварыўшаеся на франтах становішча лёгка вытлумачыць, лагічна працяўжыўшы гэту вобразную характарыстыку: японская ваеншчына пачынае давіцца, кітайская костка грунтоўна засела ў яе ў горле.

Каб пераканацца ў гэтым, дастаткова звярнуць увагу на асабліва паказальныя моманты ў апошняй зводцы ваенных дзеянняў.

Адсутнасць даволі доўгі час буйных аперацый сведчыць аб наяўнасці несумненнага пералому ў карысць кітайскіх войск.

Так, на многіх участках цэнтральнага фронта японцы вымушаны перайсці да абароны, а стаяўшыя ў Тунчэне (на паўднёвы ўсход ад Іочжоу) галоўныя сілы іх адыйшлі на поўнач.

У святле гэтых фактаў, якія гавораць аб тым, што наяўныя сілы захватчыкаў выдыхаюцца, зразумелы зварот новага камандуючага японскай арміяй у Паўднёвым Кітаі генерала Андо (яго папярэднік генерал Фурусі быў аслабанён з прычыны «дрэннага стану здароўя») да японскага камандавання ў Токіо з патрабаваннем падмацавання ў 300 тысяч чалавек «для ажыццяўлення плана далейшага прасоўвання ў Паўднёвым Кітаі».

Такім чынам, сапраўднасць рэзка пацвярджае сабой правільнасць галоўнай стаўкі Кітая ў гэтай вызваленчай і, значыцца, справядлівай вайне — весці яе на ізмор агрэсара, каб нанесці яму ў зручны момант рашучы ўдар.

ВЫНІКІ ВЫБАРАЎ У КЛАЙПЕДСКІ СЕЙМІК

КАУНАС, 16 снежня (ТАСС). Апублікаваны вынікі выбараў у клайпедскі сеймік. Як вядома, «выбары» праходзілі ва ўмовах нечуванага тэрору, які праводзіўся клайпедскімі гітлераўцамі, і пры поўным парушэнні тайны галасавання. У рэзультаце пры падліку галасоў выяснілася, што «выбранымі» аказаліся 4 літоўцы і 25 нямецкіх фашыстаў.

АМЕРЫКАНСКІ КРЭДЫТ КІТАЮ

ВАШЫНГТОН, 16 снежня (ТАСС). Паводле паведамлення агенцтва Юнайтэд Прэс, афіцыяльна абвешчана, што «Экспартна-імпартны банк» ЗША прадаставіў Кітаю крэдыт у суме 25 мільёнаў даляраў на закупку амерыканскіх сельскагаспадарчых і прамысловых тавараў.

НА ФРАНТАХ У ІСПАНІІ

Як паведамляецца ў афіцыяльнай зводцы іспанскага міністэрства абароны, 15 снежня ніякіх буйных аперацый на франтах не адбывалася.

ДЗЕЯННІ АВІЯЦЫІ

15 снежня ў 2 гадзіны дня 2 эскадрыллі самалётаў інтэрвентаў наблізіліся да Барселоны. Сустрэтыя агнём рэспубліканскіх зенітных батарэй, фашысцкія самалёты ўцяклі. На зваротным шляху гэтыя-ж фашысцкія эскадрыллі падвергліі бамбардыроўцы горад Матаро. У рэзультаце бамбардыроўкі забіта 2 чалавекі і ранена 16. Зруйнавана некалькі будынкаў.

У той-жа дзень самалёты інтэрвентаў два разы бамбардыравалі вёску Эльперэліо (у раёне Тартосы). Забіта 20 чалавек і 30 чалавек ранена. Зруйнавана 20 дамоў.

Нота ЗША Германіі

ВАШЫНГТОН, 16 снежня (ТАСС). Дзяржаўны дэпартамент Злучаных Штатаў Амерыкі (міністэрства замежных спраў) апублікаваў тэкст ноты, пасланай 14 снежня германскаму ўраду. Нота патрабуе гарантыі, што антысеміцкія законы ў Германіі не будуць прымяняцца ў адносінах да яўрэяў — амерыканскіх грамадзян. У ноце ўказваецца, што ўрад ЗША выказвае незадавальненне тымі акалічнасцямі, што ён да гэтага часу не атрымаў ад германскага ўрада такіх гарантый. Урад ЗША, гаворыцца ў ноце, не адрознівае амерыканскіх грамадзян па расавых і рэлігійных прызнаках і прымяняе аднолькавыя прынцыпы да ўсіх замежных грамадзян, якія жывуць у ЗША, у тым ліку і да германскіх. Прымяненне антысеміцкіх законаў да амерыканскіх грамадзян у Германіі парушае гэты прынцып.

На заключным пасяджэнні пленума секцыі жывёлагадоўлі Ўсесаюзнай акадэміі сельскагаспадарчых навук імя В. І. Леніна. НА ЗДЫМКУ — у зале пасяджэнняў. У першым радзе сядзяць справа — дэпутат Вярхоўнага Совета СССР, загадчык конегадоўчай фермай калгаса «Кастрычнік», Прапойскага раёна, тав. Н. Е. Батоўкін; злева — дэпутат Вярхоўнага Совета Беларускай ССР, загадчык аўцагадоўчай фермай калгаса «Гомельскі пралетарый», Лоеўскага раёна, тав. Г. М. Барушкоў. (Фотахроніка ТАСС).

АБЛАСНАЯ НАРАДА РЭДАКТАРОЎ І СЕЛЬКОРАЎ

Учора ў Менску адкрылася нарада селькораў-завочнікаў разам з рэдактарамі раённых газет Менскай вобласці. Нарада абмяркуе пытанне аб становішчы работы з селькорамі і задачах у справе арганізацыі вучобы селькораў.

Нарада склікана Менскім абласным камітэтам партыі і рэдакцыямі газет «Звязда» і «Советская Белоруссия».

Выступаючыя таварышы: Загальскі (Плешчаніцы), Пісакоў (Лагойск), Кулінковіч (Старыя Дарогі), Лабаты (Чэрвень) і іншыя дзяліліся вопытам работы з селькорамі-завочнікамі, адзначалі недахопы ў гэтай галіне. Выступаючыя гаварылі аб тым, што райкомы партыі не кіруюць раённым і насценным друкам, што раённыя арганізацыі слаба рэагуюць на пісьмы працоўных.

Селькоры-завочнікі падверглі крытыцы раённыя газеты за слабую сувязь з селькорамі і адсутнасць работы з завочнікамі. Выступаючыя гаварылі аб тым, што раённыя газеты абмяжоўваюцца толькі рассылкай заданняў селькорам.

Учора на нарадзе выступіла каля дваццаці чалавек. Сёння нарада прадаўжае сваю работу.

АБ ЗІМОВЫХ КАНІКУЛАХ СТУДЭНТАЎ

Прэзідыум ВЦСПС прыняў пастанову аб культурна-бытавым абслугоўванні студэнтаў ВНУ, тэхнікумаў і рабфакаў за час зімовых канікул. Ва ўсіх клубах, палацах культуры профсаюзаў арганізоўваюцца для студэнтаў спектаклі, вечары мастацкай самадзейнасці, кінасеансы і іншыя культурна-масавыя мерапрыемствы.

Добраахвотныя спартыўныя таварыствы профсаюзаў прадаставяць студэнтам у бясплатнае карыстанне спартыўны інвентар каткоў, лыжных станцый.

У час зімовых канікул будуць праведзены спаборніцтвы студэнтаў па зімовых відах спорта: здача норм ГПА 1-й і 2-й ступені, ППХА, варашылаўскага стралка, шахматна-шашачныя турніры.

У Маскве, Ленінградзе, Кіеве, Харкаве, Одэсе, Менску, Тбілісі, Баку, Казані, Свердлоўску, Ташкенце і іншых буйных гарадах Совецкага Саюза будуць праведзены агульнагарадскія вечары студэнтаў-выдатнікаў. На правядзенне вечароў прэзідыум ВЦСПС асігнаваў 200 тысяч рублёў.

Прэзідыум ВЦСПС прапанаваў усім прафкомам ВНУ, ВТНУ, тэхнікумаў і рабфакаў перад зімовымі канікуламі правесці агульнастудэнцкія сходы, прысвечаныя вынікам першай палавіны 1938—39 вучэбнага года.

ШАХМАТНЫ ТРЭНІРОВАЧНЫ ТУРНІР

У сувязі з прыездам у Совецкі Саюз трох замежных гросмайстраў — Кераса, Рэшэўскага і Флора Усесаюзны камітэт па справах фізкультуры і спорта рашыў правесці трэніровачны шахматны турнір, які адкрыецца ў Ленінградзе 2 студзеня 1939 года. У гэтым турніры будуць удзельнічаць 18 шахматыстаў.

У Ленінградзе будзе сыграна восем тураў, пасля чаго турнір будзе прадаўжацца ў Маскве з 16 па 30 студзеня. Галоўны суддзя трэніровачнага турніра — майстар Зубарэў.

Прыезд Кераса, Флора і Рэшэўскага ў Ленінград чакаецца 24 снежня.

ХРОНІКА

СНК Саюза ССР зацвердзіў тав. Меркулава В. Н. першым Намеснікам народнага камісара унутраных спраў СССР.

ДЗЕННІК

— Гутарка прафесара Ф. П. Тэпіна на тэму «Як працаваць над кнігай» (складанне плана, тэзісаў і канспектаў) адбудзецца 17 снежня, у 7 гадзін вечара, у Малой зале Дома партактыва.

НАДВОР'Е Ў БССР

З 15 снежня па БССР наступіла рэзкае пахаладанне. У ноч на 16 снежня ў Горках было 22 градусы ніжэй нуля, у Віцебску — 20 градусаў, Камарыне — 16 градусаў. У Менску ноччу было 19 градусаў мароза, раніцой 16 снежня — 17 градусаў.

ПАВЕДАМЛЕННЕ

19 снежня рэдакцыя газеты «Звязда» і Упраўленне па справах мастацтваў пры СНК БССР склікаюць нараду дырэктароў, рэжысёраў, актораў і мастакоў тэатраў Менска па пытанню арганізацыі шэфства прафесіянальных калектываў і майстроў мастацтва над самадзейнымі гурткамі горада і сяла.

Нарада адбудзецца ў памяшканні рэдакцыі газеты «Звязда» (Совецкая, 49, III паверх, пакой 14) роўна ў 7 гадзін вечара.

РЭДАКЦЫЯ ГАЗЕТЫ «ЗВЯЗДА».
УПРАЎЛЕННЕ ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВАЎ ПРЫ СНК БССР.

ТЭАТР

„КАЦЯРЫНА ЖАРНАСЕК“

(Беларускі Дзяржаўны драматычны тэатр)

Драматычная паэма М. Клімковіча «Кацярына Жарнасек» (пастаноўка рэжысёра М. Зорава, мастак І. Ушакоў, музыка кампазітараў І. Любана і Е. Цікоцкага) адлюстроўвае падзеі, якія адбываліся ў Беларусі каля 400 год назад. Беларусь і значная частка Украіны знаходзіліся тады ў саставе вялікага княства Літоўскага. Польскія паны ўсякімі сродкамі імкнуліся пранікнуць у Беларусь, захапіць землі, запрыгоніць сялян.

Аўтар і калектыў тэатра паставілі перад сабой адказную і ўдзячную задачу — паказаць нашаму гледачу гераічную барацьбу беларускага народа супроць польскіх паноў-захватчыкаў. Важнасць і надзённасць такога спектакля відавочны.

Як-жа аўтар і тэатр справіліся з узятай на сябе задачай?

У п'есе і спектаклі няма паказу каланізатарскіх дзеянняў польскіх паноў, не паказана ні аднаго польскага пана, які ўжо акапаўся на Беларусі і чыніць насілле над працоўным народам, вядзе сваю лінію жорсткага нацыянальнага прыгнёту.

У п'есе выведзены буйны беларускі феадал князь Капуста, каралеўскі суддзя, польскі пан Заенчкоўскі, ксёндз Антоній і дробнапамесны шляхціч пан Дуля. Гэта асноўныя персанажы, супроць якіх, паводле аўтарскага замыслу, беларускі народ павінен весці барацьбу. Што-ж атрымліваецца на справе? Заенчкоўскі (заслужаны артыст БССР В. Уладамірскі), напышлівы і храбры, як певень, польскі пан паказан у п'есе ізалявана ад галоўнага дзеяння. Ён выведзен толькі як госць князя Капусты. Уся яго дзейнасць зводзіцца да таго, што ён разам з ксяндзом імкнецца пры дапамозе сваёй дачкі, княгіні Ядвігі «апрацаваць» князя, апалячыць яго.

Ксёндз Антоній (артыст Г. Глебаў) трактуецца як распуснік і сласталюбец, не пазбаўлены разам з тым долі лірычнасці, а наогул — даволі бяскрыўдная істота. Іезуіта хітрага, укрaдлівага і ваяўнічага, які, робячы ўсмешку на вуснах, у любую зручную хвіліну гатоў запусціць ядавітае змяінае жала ў цела народа, не атрымалася.

Наяўнасць у п'есе суддзі каралеўскай Польшчы нельга лічыць фактам, вырашаючым праблему паказу захватніцтва польскіх паноў хоць-бы таму, што яго паяўленне на Беларусі ў той перыяд (да Люблінскай уніі) з пункту погляду гістарычнай праўды з'яўляецца фактам досыць спрэчным.

Няўдала паказана ў спектаклі і фігура дробнапамеснага шляхціча пана Дулі. Ён не ўяўляе сабой каршуна, які толькі чакае зручнага моманту, каб напасці на аблюбаваную афяру, а трактуецца непрабудным п'яніцай, які, прапіўшыся ўшчэнт, вымушан ісці на службу да пана Капусты. Падаы ў шаржыраваным плане, пан Дуля не будзіць нянавісць да сябе, а выклікае толькі вясёлы смех у гледача.

Атрымліваецца, што ў п'есе, якая па замыслу аўтара павінна была паказаць барацьбу беларускага народа супроць польскіх паноў, няма супроць каго змагацца, а таму няма і паказу барацьбы, якую вёў беларускі народ супроць польскіх прыгнятальнікаў. У гэтым сэнсе аўтар не змог дасягнуць пахвальнай мэты, якую ён ставіў перад сабой.

М. Клімковіч для свайго твора аб барацьбе беларускага народа супроць панскай Польшчы ўзяў не характэрны ў гэтых адносінах перыяд з гісторыі Беларусі. Вядома, што толькі пасля Люблінскай уніі 1569 года пачалося масавае пранікненне польскіх паноў на тэрыторыю Беларусі і наступілі самыя цяжкія і пакутлівыя часы ў жыцці нашага народа. Найбольш яркія факты барацьбы беларускага народа, якую ён вёў разам з рускім і украінскім народамі супроць панскай Польшчы, прыпадаюць на канец XVI і XVII стагоддзе, а не на сярэдзіну XVI стагоддзя. Таму мы лічым зусім не апраўданым выбар аўтарам для паказу барацьбы з польскімі захватчыкамі сярэдзіны XVI стагоддзя.

Трэба адзначыць, што нават той адрэзак часу, які выведзен у п'есе, аўтар не змог мастацкімі сродкамі паказаць поўнакроўна і праўдзіва. У п'есе ёсць многа не тыповых і спрэчных месц (прысутнасць каралеўскага суддзі, вобраз прапіўшагася пана Дулі; трактоўка папа, як невука, не маючага ўплыву на масы, абрад прыёму Кацярыны ў казакі і інш.).

У спектаклі ёсць цэлы рад удалых сцэнак, трапных выразаў і рэплік. Асобныя месцы захапляюць і хвалююць. Але калі гаварыць аб п'есе ў цэлым, то яна далёка не задавальняе гледача. Драматургічная пабудова п'есы вельмі рыхлая. У ёй няма стройнай сюжэтнай лініі, адсутнічае арганічная сувязь паміж асобнымі актамі.

Другі акт, напрыклад, мае самастойную сюжэтную лінію, сваю завязку і развязку. Дзеі, якія адбываюцца ў другім акце, нічым не звязаны з папярэднімі і амаль нічым з наступнымі. Спроба звязаць першы акт з другім з'яўленнем Кацярыны ля замка і Міколы з дзедам Ахрэмам у замку атрымалася штучнай і неарганічнай.

Глыбокі сюжэтны разрыў паміж другім актам і першым і трэцім не далі магчымасці пастаноўшчыку дабіцца кампазіцыйнай стройнасці і аднароднасці стылю спектакля.

Спектакль і зараз вельмі расцягнуты. У канцы III акта (момант паўстання сялян) гэта расцягнутасць прывяла да таго, што замест быстрых рашучых дзеянняў у часе паўстання гавораць прамовы. Тры разы сяляне бяруцца тапіць паноў, але, відаць, з-за таго, што не ўсе прысутныя на сцэне выказаліся, яны ўсё-ж так і астаюцца няўтопленымі.

Тэатр вельмі многа працаваў над спектаклем «Кацярына Жарнасек». Аўтар у дружнай рабоце з пастаноўшчыкам і ўсім калектывам тэатра ўнёс рад істотных змен і скарачэнняў у першы літаратурны варыянт п'есы. Аднак усіх сур'ёзных недахопаў так і не ўдалося ўнікнуць.

Не атрымаліся ў п'есе не толькі вобразы пана Заенчкоўскага, ксяндза Антонія і пана Дулі, аб якіх гаварылася вышэй. Станоўчыя персанажы (Рыгор, Кацярына, Мікола) таксама выведзены бледнымі, непераканаўчымі.

Адсутнасць належнага літаратурнага матэрыялу не дала магчымасці многім акторам стварыць поўнацэнныя мастацкія вобразы. Нават пры добрай ігры артысткі Н. Сарокінай (Кацярына), артыста К. Саннікава (князь Капуста), заслужанага артыста БССР К. Быліча (атаман Мікола) вобразы гэтыя ўсё-ж атрымліваюцца недастаткова яркімі.

Прыемнае ўражанне пакідае ігра артыста Г. Грыгоніса (дзед Ахрэм), якому ўдалося стварыць арыгінальны вобраз энергічнага, знаходлівага старога. Вобраз служанкі князя Капусты Марыны, досыць моцна напісаны аўтарам, праўдзіва і хвалююча перадае артыстка Л. Ермоліна.

Кароткія эпізадычныя ролі шчыра і праўдзіва выконваюць заслужаны артыст БССР В. Дзядзюшка (дзед Ксаверый), артысты В. Чарняўскі (казак) і артыстка М. Троіцкая (дзяўчына).

Не справіўся з цікавай і адказнай роллю Рыгора артыст Б. Кудраўцаў. Ён іграе занадта спрошчана, вуглавата, ужывае многа неапраўданых жэстаў, крычыць замест таго, каб раскрываць унутраную сутнасць вобраза.

Тэатр, працуючы над драматычнай паэмай «Кацярына Жарнасек», сутыкнуўся з радам новых творчых пытанняў, якія выцякалі з самага зместу і формы твора. Далейшая работа над п'есай і спектаклем бясспрэчна адыграе значную ролю ў творчым росце аўтара і тэатра.

Г. ТАРАН, Ф. КАНСТАНЦІНАЎ.

Вык. абавязкі адказнага рэдактара Д. Т. ЛЕБЕДЗЕЎ.

Беларускі дзяржаўны драматычны тэатр
17 снежня
ЖЫЦЦЕ КЛІЧА
Абанемент № 41.
Пачатак у 7 г. 30 м. веч. Каса адкрыта з 2 г. дня да 8 г. 30 м. веч. беспераплынна

Дзяржаўны яўрэйскі тэатр БССР
17 снежня
МЕНАХЕМ-МЕНДЛ
Абанемент № 6.
Пачатак у 8 гадзін вечара.

Кінотэатр «Чырвоная зорка»
АЛЕКСАНДР НЕЎСКІ

Кінотэатр «РОДИНА»
«ВЕЛИКОЕ ЗАРЕВО»

Кінотэатр «Інтэрнацыянал»
«ЕСЛИ ЗАВТРА ВОЙНА...»

Дзіцячы кінотэатр
ДРУЗЬЯ

Кінотэатр «Спартак»
«ОСТРОВ СОКРОВИЩ»

Кінотэатр «Навіны дня»
1. 3-я алімпіяда мастацкай самадзейнасці БССР.
2. Журн. Маскоўскай студыі кінохронікі № 55
3. У антырэлігійным музеі.

Дзяржаўная філармонія БССР
(пам. Дзярж. яўрэйск. тэатра)
19 снежня
КАНЦЭРТ заслужанай артысткі РСФСР — ордэнаносца
Л. П. ОРЛОВАЙ.
Білеты ў касе тэатра з 11—2 і з 5—9 г. веч.
АНОНС! 21 і 22 снежня, у клубе імя Сталіна КАНЦЭРТЫ заслужанай артысткі РСФСР — ордэнаносца В. А. ДАВЫДАВАЙ.
Білеты прадаюцца.

Гукавы кінотэатр
„ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА“
18 снежня
ДЗЁННЫ СЕАНС
для школьнікаў
Пачатак у 1 гадз. дня
АЛЕКСАНДР НЕЎСКІ
Перад сеансам выступае АНСАМБЛЬ ГУСЛЯРОЎ
Каса адкрыта з 10 г. дня.

ПАСТАНОВА № 35

ПРЭЗІДЫУМА МЕНСКАГА ГАРАДСКОГА СОВЕТА
ад 25 лістапада 1938 г.

АБ УСТАНАЎЛЕННІ МЕСЦ ДЛЯ ЗВАЛАК ЧЫСТАГА СНЕГУ Ў СЕЗОНЕ 1938—39 гг.

У дапаўненне да абавязковай пастановы № 1 ад 23 снежня 1937 г. «Аб ачысткі ад снегу і ільду тратуараў, вуліц, плошчаў, двароў і дахаў» прэзідыум Менскага гарадскога совета пастанаўляе:

1. Устанавіць у сезоне 1938—39 гг. для звалкі чыстага снегу наступныя месцы:
а) Магілеўскае шасе, злева ля ракі Сляпянка (ля старога мосціка).
б) Кашары, сенажаць за іпадромам і ракой Свіслач.
в) У канцы Пуліхаўскай вул. — на сенажаць.
г) У канцы 1-га Беларускага завулка — на сенажаць.
д) Ямы ля пасёлка «Электрык» па Заліўной вуліцы.
е) Ля Аранскага маста — на сенажаць.
ж) Татарскія агароды.
з) Калгасная вуліца — на адкос супроць войлачнай фабрыкі.
і) Кар'ер ля трамвайнага кальца па вул. Пушкіна — ля трамвайнага Упраўлення.

2. Ускласці на Упраўленне ачысткі адказнасць за санітарнае становішча адведзеных месц, планіроўку і забеспячэнне пад'ездаў.
3. Дазволіць упраўленню ачысткі браць плату за звалку снегу па сабекошту.
4. Нагляд за выкананнем гэтай пастановы ўскласці на РК міліцыю, комгас, санінспекцыю і райсоветы.

Старшыня Менскага гарадского совета Е. ЛЮБІЧ.
Сакратар Менскага горсовета І. КАЗЛОЎСКІ.

«СЕЛЬХОЗГИЗ»
МАСАВА-ВЫТВОРЧЫЯ НАВУКОВА-ПАПУЛЯРНЫЯ СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧЫЯ ЖУРНАЛЫ
АДКРЫТА ПАДПІСКА на 1939 год
„КОЛХОЗНО-ТОВАРНАЯ ФЕРМА“
24 №№ у год
Разлічан на ўсіх работнікаў калгасных таварных ферм, рабочых жывёлагадоўчых соўгасаў, ветфельчараў і санітараў.
Цана на год — 14 р. 40 к., на 6 мес. — 7 р. 20 к., на 3 мес. — 3 р. 60к.

„Тракторист-комбайнер“
24 №№ у год
Разлічан на трактарыстаў, камбайнераў, брыгадзіраў, механікаў, рамонтных рабочых і іншых тэхнічных работнікаў МТС, МТМ і соўгасаў.
Цана на год — 18 р., на 6 мес. — 9 р., на 3 мес. — 4 р. 50 к.

„Колхозный бригадир“
Выходзіць трыма асобнымі выпускамі: ільнаканапляны, зернавы і свеклавічны. Кожны выпуск выходзіць у колькасці 24 №№ у год.
Цана кожнага выпуску на год — 12 р., на 6 мес. — 6 р., на 3 мес. — 3 р.
Журнал разлічан на старшынь калгасаў, брыгадзіраў, звенявых і радавых калгаснікаў паляводчых брыгад.

ЗДАВАЙЦЕ ЗАГАДЗЯ ПАДПІСКУ пошце, паштальёнам або КОГІЗ'у.
«СЕЛЬХОЗГИЗ».

Гр-н ФРЫД Хаім Іосіфавіч, год нараджэння 1911, паходзіць з м-ка Урэчча БССР, пражываючы ў горадзе Менску, мяняе імя Хаім на імя Леў.

Асоб, маючых пратэсты супроць перамены імя ўказаным грамадзянінам, МенгорЗАГС просіць паведаміць аб гэтым у ГорбюроЗАГС з указаннем свайго прозвішча, імя і імя па бацьку і дакладны адрас.

РЭЧЫЦКАМУ ПЕДВУЧЫЛІШЧУ
патрабуюцца:
ПЕДАГОГІ МУЗЫКІ.
Аплата па дагаворанасці.
Звяртацца па адрасу: г. Рэчыца, БССР, Педвучылішча, дырэкцыя.

КАБІНЕТ СТАТЫСТЫКІ ІНСТЫТУТА НАРОДНАЙ ГАСПАДАРКІ ІМЯ В. В. КУЙБЫШАВА І ЎПРАЎЛЕННЕ НАРГАСУЧОТА БССР АРГАНІЗОЎВАЮЦЬ ПРЫ КАБІНЕЦЕ СТАТЫСТЫКІ

КАНСУЛЬТАЦЫЮ

па пытаннях перапісу насельніцтва

Кансультацыі будуць праводзіцца штодзень з 6 да 8 гадзін вечара, пачынаючы з 17 снежня па 25 студзеня, у памяшканні інстытута народнай гаспадаркі, у аўдыторыі № 27 — Землятробчы зав., дом № 5.

КАНСУЛЬТЫРАВАЦЬ БУДУЦЬ НАСТУПНЫЯ ТАВАРЫШЫ: начальнік бюро перапісу насельніцтва УНГУ БССР тав. КАШТАНАЎ, прафесар АРСІМОВІЧ А. М., дацэнт ДОБКІН Б. А., адказны кансультант бюро перапісу насельніцтва тав. ВОЛКАЎ.

Уваход свабодны.

КАБІНЕТ СТАТЫСТЫКІ.

Уп. Галоўлітбела № К—5937. Менск, друкарня «Звязды», Савецкая, 49. П., Л., Ш.